

**Xibaaru jàmm bi ci Almasi bi Yeesu,
ni ko Yàlla jaaralee ci**

LUUG

Ubbite gi

1 ¹Yaw Teyofil mu tedd mi, xam nga ne, nit ñu bare sasoo nañoo bind ab nettali bu jëm ci mbir, yi xewoon ci sunu biir, ²li dëppook waxi seede, yi ko teewe woon li dale ca ndoorte la te ñu mujj nekk jawriñi kàddug Yàlla. ³Léegi nag kon man ci sama wàll, gëstu naa ci lépp li ko dale ca njàlbéen ga, te fas naa la ko yéenee bindal, nettali la ni xew-xew yooyu deme woon tembe. ⁴Noonu dinga mana xam ne li ñu la jàngaloon lu wér péññ la.

Jibril yégle na juddub Yaxya

⁵Ca jamonoy *Erodd, mi nekkoon buur ca réewu Yawut ya, amoon na *sarxalkat bu ñu tudde Sakari te bokk ca mbootaayu sarxalkat, ya askanoo ci *Abiya. Soxnaam Elisabet askanoo moom itam ci *Aaróona. ⁶Sakari ak soxnaam ñu jub lañu ca kanam Yàlla, di topp ni mu ware ndigal yi ak dogali Boroom bi yépp. ⁷Waaye amuñu doom, ndaxte Elisabet manula am doom, te it fekk ñoom ñaar ñépp ay màggat lañu.

⁸Benn bés nag Sakari doon def liggéeyu sarxaleem ca Yàlla, ndaxte mbootaayam a aye keroog. ⁹Bi ñuy tegoo bant, ni ko sarxalkat yi daan defe naka-jekk, ngir xam kan mooy dugg ca bérab bu sell ba ca kër Yàlla ga, ngir taal fa *cuuraay, bant ba tegu ci Sakari.

¹⁰Ca waxtu wa ñuy taal cuuraay la, mbooloo maa nga woon ca biti, di ñaan. ¹¹Noonu benn malaakam Boroom bi daldi feeñu Sakari, taxaw ca féeteek ndijooru sarxalukaay, ba ñuy taal cuuraay ca kawam. ¹²Naka la ko Sakari gis, fitam daldi dem, mu tiit. ¹³Waaye malaaka ma ne ko : « Bul ragal dara Sakari, ndaxte sa ñaan nangu na. Elisabet sa soxna dina la jural doom, te dinga ko tudde *Yaxya. ¹⁴Sa mbég lay doon, sa xol sedd ci, te ñu bare

dinañu bég ci juddoom, ¹⁵ndaxte dina nekk ku màgg ca kanam Yàlla. Du naan biiñ walla dara luy màndil, te bu juddoo, *Xel mu Sell mi daldi ko solu. ¹⁶Dina delloosi niti Israyil yu bare ci Yàlla seen Boroom. ¹⁷Mooy jiitu, di yégle ñëwug Boroom bi, ànd ak xel mi ak doole, ji yonent Yàlla *Ilyas amoon, ngir jubale xoli baay yi ak doom yi, ngir delloo ñi déggadi ci maanduteg ñi jub. Noonu dina waajal mbooloo muy teeru Boroom bi. »

¹⁸Sakari daldi ne malaaka ma : « Nan laay xame ne loolu dëgg la ? Ndxate mag laa, te sama soxna it màggat na. » ¹⁹Malaaka ma ne ko : « Man maay Jibril miy taxaw ci kanam Yàlla. Dañu maa yónni ngir ma wax ak yaw te yégal la xibaaru jàmm boobu. ²⁰Léegi nag gannaaw gëmuloos li ma wax, dinga luu te dootuloo mana wax, ba kera sama wax di am, bu jamonoom jotee. »

²¹Fekk na booba mbooloo maa ngi xaar, jaaxle lool ci li Sakari yàgg ca bérab bu sell ba. ²²Waaye bi mu génnee nag, manula wax ak ñoom. Noonu nit ña xam ne dafa am lu ko feeñu ca bérab bu sell ba. Dafa luu, ba di léen liyaar.

²³Bi Sakari matalee liggéeyu sarxaleem ba noppi, mu daldi ñibbi. ²⁴Bi mbir yooyu weesoo, Elisabet soxnaam ëmb, di ko nëbb lu mat juróomi weer ²⁵te naan : « Lii mooy yiw wi ma Boroom bi defal, ba fajal ma li doon sama gacce ci nit ñi ! »

Jibril yégle na juddub Yeesu

²⁶Bi Elisabet nekkee ci juróom benni weeram, Yàlla yónni na malaakaam Jibril ca dëkku Nasaret ca diiwaanu Galile. ²⁷Mu yebal ko ca janq bu ñu may waa ju bokk ci askanu *Daawuda te ñu koy wax Yuusufa, waaye àndaguñu. Janq baa ngi tudd Maryaama. ²⁸Malaaka ma dikk ca moom ne ko : « Jàmm nga am, yaw mi Boroom bi defal aw yiw ; mu ngi ak yaw. »

²⁹Waxi malaaka ma daldi jaaxal Maryaama, muy xalaat lu nuyoo boobu mana tekki. ³⁰Malaaka ma ne ko : « Bul ragal dara Maryaama, ndaxte Yàlla tànn na la ci yiwam. ³¹Dinga ëmb, jur doom ju góor ; nanga ko tudde Yeesu. ³²Ku màgg lay nekki, te dinañu ko wooye Doomu Aji Kawe ji. Boroom bi Yàlla dina ko jébbal nguuru Daawuda maamam. ³³Noonu dina yilif askanu *Yanqóoba ba fàww, te nguuram du am àpp. »

³⁴Maryaama laaj malaaka ma ne ko : « Naka la loolu mana ame ? Man de, janq laa ba tey. » ³⁵Malaaka ma ne ko : « *Xel mu Sell mi dina wàcc ci yaw, te Aji Kawe ji dina la yiir ci kàttanam. Moo tax xale biy juddu dinañu ko wooye Ku sell

ki, *Doomu Yàlla ji. ³⁶Elisabet sa mbokk mi it dina am doom ju góor cig màggatam. Ki ñu doon wooye ku manula am doom, mu ngi ci juróom benni weeram. ³⁷Ndaxte dara tëwul Yàlla. »
³⁸Maryaama ne ko : « Jaamub Boroom bi laa. Na Yàlla def ci man li nga wax. »

Ci noonu malaaka ma daldi dem.

Maryaama seeti na Elisabet

³⁹Ci jamono jooju Maryaama jóg, gaawantu dem ci benn dëkk bu nekkoon ca tund ya ca diiwaanu Yude. ⁴⁰Mu dugg ca kër Sakari, daldi nuyu Elisabet. ⁴¹Naka la Elisabet dégg Maryaama di nuyoo, doomam daldi yëngatu ci biiram. Noonu *Xelum Yàlla mu Sell mi daldi solu Elisabet. ⁴²Elisabet wax ca kaw ne : « Barkeel nañu la ci jigéen ñi, barkeel doom ji nga ëmb ! ⁴³Man maay kan, ba ndeyu sama Boroom ñëw di ma seetsi ? ⁴⁴Maa ngi lay wax ne naka laa la dégg ngay nuyoo rekk, sama doom ji yëngu ci sama biir ndax mbég. ⁴⁵Barke ñeel na la, yaw mi gëm ne li la Boroom bi yégal dina mat ! »

Maryaama woy na mbaaxu Yàlla

⁴⁶Noonu Maryaama daldi ne :

⁴⁷« Sama xol a ngi màggal Boroom bi,
 sama xel di bég ci Yàlla sama Musalkat,

⁴⁸ndaxte fàttaliku na ma,
 man jaamam bu woyof bi.

Gannaaw-si-tey, niti jamono yépp dinañu ma wooye ki ñu
 barkeel,

⁴⁹ndaxte Ku Màgg ki defal na ma lu réy.
 Turam dafa sell.

⁵⁰Day wàcce yërmandeem ci ñi ko ragal,
 ci seeni sët ba ci seeni sëtaat.

⁵¹Wone na jëf yu mag ci dooley loxoom,
 te tas mbooloom ñiy réy-réylu,

⁵²daaneel boroom doole yi ci seen nguur,
 yékkati baadoolo yi.

⁵³Ñi xiif, reggal na léen ak ñam wu neex,
 te dàq boroom alal yi, ñu daw ak loxoy neen.

⁵⁴Wallu na *bànni Israyil giy jaamam,
 di fàttaliku yërmandeem,

⁵⁵ni mu ko dige woon sunuy maam,

jemale ko ci *Ibraayma ak askanam ba fàww. »

⁵⁶Noonu Maryaama toog fa Elisabet lu wara tollook ñetti weer, sooga ñibbi.

Juddub Yaxya

⁵⁷Gannaaw loolu jamono ji Elisabet wara mucc agsi, mu daldi jur doom ju góor. ⁵⁸Dëkkandoom yi ak bokkam yi yég ne, Boroom bi won na ko yërmande ju réy, ñu ànd ak moom bég.

⁵⁹Bi bés ba délsee, ñu ñëw xarafalsi xale ba, bëgg koo dippee baayam Sakari. ⁶⁰Waaye yaayam ne léen : « Déédéet, *Yaxya lay tudd. » ⁶¹Ñu ne ko : « Amoo menn mbokk mu tudd noonu. »

⁶²Ñu daldi liyaar baayam, ngir xam nan la bëgg ñu tudde xale ba. ⁶³Sakari laaj àlluwa, bind ci ne : « Yaxya la tudd. » Ñépp daldi waaru. ⁶⁴Ca saa sa Yàlla dindi luu gi, Sakari daldi waxaat, di màggal Yàlla. ⁶⁵Waa dëkk ba bépp jaaxle, xew-xew yooyu siiw ca tundi Yude yépp. ⁶⁶Ñi dégg nettali, bi jëm ci mbir yooyu, dañu koo denc ci seen xol te naan : « Nu xale bii di mujje nag ? » Ndaxte leeroon na ne dooley Boroom baa ngi ànd ak moom.

Sakari sant na Yàlla

⁶⁷Sakari baayu Yaxya daldi fees ak *Xel mu Sell mi. Noonu mu wax ci kàddug Yàlla ne :

⁶⁸ « Cant ñeel na Boroom bi, Yàllay Israyil,
ndaxte wallusi na mbooloom, ba *jot léen !

⁶⁹Feeñal na nu Musalkat bu am doole,
bi soqikoo ci askanu *Daawuda jaamam,

⁷⁰ni mu yéglee woon bu yàgg jaarale ko ci yonentam yu sell yi.

⁷¹Dina nu musal ci sunuy noon,
jële nu ci sunu loxoy bañaale.

⁷²Yàlla wone na yërmandeem, ji mu digoon sunuy maam,
te di fàttaliku kóllère, gi mu fas ak ñoom,

⁷³di ngiñ, li mu giñaloon sunu maam *Ibraayma naan,

⁷⁴dina nu teqale ak sunuy noon,
ngir nu man koo jaamu ci jàmm,

⁷⁵nu sell te jub ci kanamam sunu giiru dund.

⁷⁶Yaw nag doom, dinañu lay wooye yonentu Aji Kawe ji,
ndaxte dinga jiitu, di yégle ñëwug Boroom bi, di ko xállal yoon wi.

⁷⁷Dinga xamal mbooloom ni léen Boroom bi mana musale,
jaare ko ci seen mbaalug bàkkaar,

⁷⁸ndaxte Yàlla sunu Boroom fees na ak yërmande,
ba tax muy wàcce ci nun jant buy fenk,

⁷⁹ngir leeral ñi toog ci lëndëm,
takkandeeru dee tiim léen,
ngir jiite nu ci yoonu jàmm. »

⁸⁰Noonu Yaxyaa ngi doon màgg, te xelam di ubbiku. Mu dëkk
ca màndiñ ma, ba bés ba muy feeñu *bànni Israyil.

Yeesu juddu na ca Betleyem

2 ¹Ca jamono jooja buur bu mag bu ñuy wax *Ogust joxe ndigal
ne, na ñépp binduji. ²Mbindu mooma, di mu jëkk ma, daje na
ak jamono, ja Kiriñus nekke boroom réewu Siri. ³Noonu ku nekk
dem binduji ca sa dëkku cosaan. ⁴Yuusufa nag daldi jóge Nasaret
ca diiwaanu Galile, jëm ca diiwaanu Yude ca Betleyem, dëkk ba
*Daawuda cosaanoo, ndaxte ci askanu Daawuda la bokk. ⁵Mu
dem binduji, ànd ak Maryaama soxnaam, fekk booba Maryaama
ëmb. ⁶Bi ñu nekke Betleyem, waxtu wa mu waree mucc agsi.
⁷Mu taawloo doom ju góor, mu laxas ko ci ay laytaay, tëral ko ca
lekkukaayu jur ga, ndaxte xajuñu woon ca dalukaay ba.

Malaaka feeñu na ay sàmm

⁸Fekk booba amoon na ca gox ba ay sàmm yu daan fanaan
ca tool ya, di wottu jur ga. ⁹Noonu benn malaakam Boroom
bi feeñu léen, ndamu Boroom bi daldi leer, melax, wër léen.
Tiitaange ju réy jàpp léen. ¹⁰Waaye malaaka mi ne léen :
« Buleen tiit, ndaxte dama leen di xamal xibaaru jàmm buy
indi mbég mu réy ci nit ñépp. ¹¹Tey jii ca dëkku *Daawuda, ab
Musalkat juddul na leen fa, te mooy *Almasi bi, di Boroom bi.
¹²Ci firnde jii ngeen koy xàmme : dingeen gis liir bu ñu laxas
ci ay laytaay, tëral ko ci lekkukaayu jur. »

¹³Bi mu waxee loolu, yeneen malaaka yu bare yu jóge
asamaan, ànd ak moom, di sant Yàlla naan :

¹⁴« Nañu màggal Yàlla ca asamaan su kawé sa,
te ci àddina, na jàmm wàcc ci nit, ñi mu nangu ndax
yiwam ! »

¹⁵Bi malaaka ya delloo ca asamaan, sàmm yi di waxante
naan : « Nanu dem boog Betleyem, seeti la fa xew, li nu Boroom
bi xamal. »

16Ñu daldi gaawantu dem, gis Maryaama ak Yuusufa, ak liir, ba ñu tëral ca lekkukaayu jur ga. 17Bi ñu léen gisee, ñu nettali la ñu léen waxoon ca mbirum xale ba. 18Ñi dégg li sàmm yi doon wax ñépp daldi waaru lool. 19Waaye Maryaama moom, takkoon na mbir yooyu yépp, di ko xalaat ci xolam. 20Noonu sàmm ya dellu ca seen jur, di màggal Yàlla, di ko sant ci li ñu déggoon lépp te gis ko, ndaxte lépp am na, ni ko Boroom bi waxe woon.

Yóbbu nañu Yeesu ca kër Yàlla ga ca Yerusalem

21Bi bés ba délsee jamonoy xarafal xale ba agsi. Ñu tudde ko Yeesu, ni ko malaaka ma diglee woon, laata ko yaayam di ëmb.

22Noonu jamono ji ñu léen waroona sellale^a agsi, ni ko yoonu *Musaa tërale. Waajuri Yeesu yi daldi koy yóbbu ca dëkku *Yerusalem, ngir sédde ko Boroom bi. 23Ndaxte bind nañu ci yoonu Boroom bi ne : « Bépp taaw bu góor, nañu ko sédde Boroom bi. » 24Bi ñu ko yóbboo, def nañu itam sarax, ni ko yoonu Boroom bi santaanee : « ñaari pitaxu àll walla ñaari xati yu ndaw. »

25Amoon na ca Yerusalem nit ku tudd Simeyon. Nit ku fonkoon yoonu Yàlla la te déggal ko, doon séentu jamono, ji Yàlla wara dëfal *bànni Israyil. *Xel mu Sell mi mu ngi ci moom, 26te xamal na ko ne du dee mukkk te gisul *Almasib Boroom bi. 27Noonu Xelum Yàlla daldi yóbbu Simeyon ba ca kër Yàlla ga. Bi waajuri Yeesu indee xale ba, ngir sédde ko Yàlla, ni ko yoon wi santaanee, 28Simeyon jël xale bi, leewu ko, daldi sant Yàlla ne :

29 « Boroom bi, nanga yiwi sa jaam,

mu noppaluji ci jàmm, ni nga ko waxe.

30 Ndaxte sama bët tegu na ci mucc gi nga lal,

31 xeet yépp seede ko.

32 Muy leer giy leeral xeet yi,

di ndamu Israyil say gaa. »

33Waajuri Yeesu yi waaru ci li ñu doon wax ci xale bi.

34Noonu Simeyon ñaanal léen, ba noppi ne Maryaama : « Xale bii Yàllaa ko yónni, ngir ñu bare ci Israyil daanu te yékkatiku. Def na ko it muy firnde ju ñuy weddi, 35ba naqar dina xar sa xol ni jaasi. Noonu xalaati ñu bare feeñ. »

36Amoon na it ca Yerusalem yonent bu ñuy wax Aana. Doomu Fanuwel mi askanoo ci Aser la woon, te Aana màggatoon na lool.

^a2.22 *sellale* : yaayu liir ba dina toog ab àpp. Gannaaw loolu dinañu ko sellal ci rendil ko sarax. Noonu dina set.

Bi mu séyee, dëkk na juróom ñaari at ak jëkkëram. ³⁷Jëkkër ja gaañu, te séyaatul. Léegi amoon na juróom ñett fukki at ak ñeent. Mi ngi dëkke woon jaamu Yàlla guddi ak bëccëg ca kër Yàlla ga, di ñaan ak di woor. ³⁸Aana yem ca waxi Simeyon ya, daldi gërëm Yàlla tey yégal mbiri liir ba ñépp ñi doon séentu jamono, ji Yàlla wara *jot Yerusalem.

³⁹Bi waajuri Yeesu yi matalee seen warugar ci lépp lu yoonu Boroom bi santaane woon, ñu dellu seen dëkku Nasaret ca diiwaanu Galile. ⁴⁰Xale baa nga doon màgg, di dëgër, mu fees ak xel te yiwu Yàlla ànd ak moom.

Yeesu ca kër Yàlla ga

⁴¹At mu jot nag waajuri Yeesu yi daan nañu dem *Yerusalem, ngir màggali bésu *Mucc ba. ⁴²Noonu bi Yeesu amee fukki at ak ñaar, ñu dem màggal ga, ni ñu ko daan defe naka-jekk. ⁴³Bi màggal ga tasee, ñu dëpp ñibbi, waaye xale ba Yeesu des Yerusalem, te ay waajuram yéguñu ko. ⁴⁴Ñu xalaat ne, Yeesu dafa àndoon ak ñeneen, ñi ñu bokkaloos yoon. Bi ñu doxee bésub lëmm, ñu tàmbali di ko seet ci seen bokk yi ak seen xame yi. ⁴⁵Bi ñu ko gisul nag, ñu daldi dellu Yerusalem, seeti ko.

⁴⁶Ca gannaaw ëllëg sa ñu fekk ko ca kër Yàlla ga, mu toog ci jànglekati Yawut yi, di déglu ak di laajte. ⁴⁷Ñépp ñi dégg li mu wax yéemu ci xel, mi mu àndal, ak ni mu doon tontoo. ⁴⁸Naka la ko waajuram yi gis, ñu daldi waaru. Yaayam ne ko : « Sama doom, lu tax nga def nu lii ? Man ak sa baay nu ngi la doon seet, jaaxle lool. » ⁴⁹Mu ne léen : « Lu tax ngeen may seet ? Xanaa xamuleen ne damaa wara nekk ci sama kër Baay ? »

⁵⁰Waaye xamuñu li kàddoom yi doon tekki. ⁵¹Noonu Yeesu daldi ànd ak ñoom, dellu Nasaret te déggal ay waajuram. Fekk yaayam moom takk mbir yooyu yépp ci xolam. ⁵²Yeesoo ngi doon màgg ci jëmm, tey yokku ci xam-xam te neex Yàlla ak nit ñi.

Waareb Yaxya

3 ¹Fukkeelu at ak juróom ci nguuru Tibeer *Sesaar, fekk Poñsë *Pilaat yilif diiwaanu Yude, *Erodd yilif diiwaanu Galile, Filib magam yilif diiwaanu Iture ak bu Tarakonit, te Lisañas yilif Abilen. ²Te it Anas ak Kayif nekkoon *sarxalkat yu mag ya. Ca jamono jooja la kàddug Yàlla wàcc ci *Yaxya, doomu Sakari, ca màndiñ ma. ³Yaxya daldi dugg àll, bi wër

dexu Yurdan gépp, di waaree nii : « Tuubleen seeni bàkkaar, ba noppi ma *sóob leen ci ndox, ngir Yàlla baal leen seeni bàkkaar. »

⁴Loolu lañu bind ci téereb waxi yonent Yàlla *Esayi naan :

« Am na baat buy xaacu ca màndij ma ne :

“Xàll-leen yoonu Boroom bi,
jubal-leen fi muy jaar.

⁵Nañu sëkk xur yi,
maasale tund yi ak jànj yi.
Yoon yi dëng ñu jubbanti léen,
yi ñagas ñu rataxal léen.

⁶Bu ko defee bépp mbindeef dina gis mucc gi Yàlla tëral.” »

⁷Mbooloo ma daan ñëw ngir mu sóob léen ci ndox, Yaxya daan na léen wax naan : « Yéen ñi fees ak dañar mel ni ay co ! Ku leen artu ngeen daw merum Yàlla mi nara wàcc ? ⁸Jëfeleen nag ni ñu tuub seeni bàkkaar, te baña nax seen bopp naan : “Nun daal doomi *Ibraayma lanu,” ndaxte maa ngi leen koy wax, Yàlla man na defal Ibraayma ay doom ci doj yii. ⁹Sémmiñ wi tiim na reeni garab yi. Garab nag gu meññul doom yu baax, dees na ko gor, sànni ko ci sawara si. »

¹⁰Mbooloo ma laaj ko ne : « Lan lanu wara def nag ? » ¹¹Mu ne léen : « Ku am ñaari mbubb, nga jox menn mi ki amul. Ku am ñam itam, nga bokk ko ak ki amul. » ¹²Ay *juutikat itam ñëw ca Yaxya, ngir mu sóob léen ci ndox ; ñu ne ko : « Kilifa gi, lu nu wara def ? » ¹³Mu ne léen : « Laajleen rekk lu jaadu. » ¹⁴Ay xarekat laaj nañu ko ne : « Li jëm ci nun nag ? » Mu ne léen : « Buleen néewal doole kenn, jël xalisam ci kaw ay tëkku mbaa ci seede lu dul dëgg. Waaye doylooleen li ñu leen di fey. »

¹⁵Mbooloo maa ngay xaar, di séentook a laaj ci seen xel, ndax Yaxya mooy *Almasi bi. ¹⁶Noonu Yaxya wax léen ñoom ñépp ne léen : « Man maa ngi leen di *sóob ci ndox. Waaye ki ma ëpp kàttan dina ñëw te yeyoowumaa tekki ay dàllam. Kooku dina leen sóob ci *Xel mu Sell mi ak sawara. ¹⁷Layoom mu ngi ci loxoom, ngir jéri dàgga ja, ba mu set ; pepp ma dina ko def ca sàqam, waaye xatax ba dina ko lakk ci sawara su dul fey muk. »

¹⁸Noonu Yaxya teg ca yeneen dénkaane yu bare, di yégal nit ña xibaaru jàmm ba. ¹⁹Waaye Yaxya yedd na *Erodd boroom diiwaanu Galile, ndaxte dafa takkoon Erojàdd jabaru magam, te it boole woon na ci yeneen ñaawteef, ²⁰ba faf tëj Yaxya kaso.

Yaxya sóob na Yeesu ci ndox

²¹Noonu Yaxya *sóob mbooloo mépp ci ndox, sóobaale it Yeesu. Bi Yeesu di ñaan nag, asamaan daldi ubbiku. ²²Noonu *Xel mu Sell mi daldi wàcc ci moom, yor jëmmu pitax, te baat bu jóge asamaan jib ne : « Yaa di sama Doom, ji ma bëgg ; ci yaw laa ame bânneex. »

Cosaanu Yeesu Kirist

²³Bi Yeesu di tàmbali liggéeyam, amoon na lu wara tollu ci fanweeri at, di doomu Yuusufa ci bëti nit ñi.

Te Yuusufa mooy doomu Eli, ²⁴miy doomu Matat.

Matat, *Lewi mooy baayam ; Lewi, Melki ;

Melki, Yanayi ; Yanayi, Yuusufa ;

²⁵Yuusufa, Matacas ; Amos ; Naxum ; Esli ; Nagayi.

²⁶Nagayi, Maat ; Matacas ; Semeyin ; Yoseg ; Yoda.

²⁷Yoda, Yowanan mooy baayam ; Yowanan, Resa ;

Resa, Sorobabel. Kooku Salacel a ko jur ; Salacel, Neri ;

²⁸Neri, Melki ; Adi ; Kosam ; Elmadam ; Er.

²⁹Er, Yeesu ; Eliyeser ; Yorim ; Matat ; Lewi ;

³⁰Simeyon ; Yuda ; Yuusufa ; Yonam ; Eliyakim.

³¹Eliyakim, Meleya ; Meleya, Mena ;

Mena, Matata ; Matata, Natan ;

Natan, *Daawuda. ³²Daawuda mooy doomu *Isayi ;

Isayi, Obedd ; Bowas ; Salmon ; Nason.

³³Nason ; Aminadab ; Aminadab, Admin ;

Arni ; Eron ; Peres ; Yuda ; ³⁴*Yanqóoba ; Isaaxa ;

*Ibraayma ; Teraa ; Naxor ;

³⁵Serug ; Rew ; Peleg ; Eber ; Sela. ³⁶Sela, Kaynam mooy

baayam ; Kaynam, Arpagsàdd ;

Arpagsàdd, Sem ; Sem, Nóoyin ; Nóoyin, Lemeg ;

³⁷Lemeg, Matusalem ; Enog, Yeredd ; Maleleel ; Kaynan ;

³⁸Enos ; Set ; Set doomu Aadama ;

Aadama doomu Yàlla.

Yeesu dékku na ay nattu ci pexey Seytaane

4 ¹Noonu Yeesu fees ak *Xel mu Sell mi, jóge dexe Yurdan. ²Xelum Yàlla mi yóbbu ko ca màndiŋ ma, mu nekk fa ñeent fukki fan, jànkoonte ak fiiri *Seytaane. Lekkul woon dara ci fan yooya, te gannaaw gi mu xiif.

³Noonu Seytaane ne ko : « Boo dee *Doomu Yàlla, santal doj wii mu nekk mburu. » ⁴Yeesu ne ko : « Mbind mi nee na : “Nit du dunde mburu rekk.” »

⁵Seytaane yóbbu na ko fu kawe. Ci xef ak xippi mu won ko réewi àddina sépp, ⁶ne ko : « Dinaa la jox bépp sañ-sañu nguur yii ak seen ndam ndaxte jébbal nañu ma ko, te ku ma soob laa koy jox. ⁷Kon boo ma màggalee, dinga moom lépp. » ⁸Yeesu ne ko : « Mbind mi nee na : “Nanga màggal Yàlla sa Boroom te jaamu ko moom rekk.” »

⁹Seytaane yóbbu na ko *Yerusalem, teg ko ca njobbaxtalù kër Yàlla ga ne ko : « Boo dee Doomu Yàlla, tèbal jëm ci suuf, ¹⁰ndaxte Mbind mi nee na :

“Dina jox ay malaakaam ndigal ci sa mbir,
ñu sàmm la,

¹¹dinañu la leewu ci seeni loxo,
ngir nga baña fakktalu ciw doj.” »

¹²Yeesu ne ko : « Bind nañu ne : “Bul diiñat Yàlla, sa Boroom.” »

¹³Bi mu ko lalalee fiiram yi mu am yépp, Seytaane daldi sore Yeesu, di xaar yeneen jamono.

Yeesu ci dëkku Nasaret

¹⁴Yeesu dellu diiwaanu Galile, fees ak dooley *Xelum Yàlla, te turam siiw ca diiwaan booba bépp. ¹⁵Muy jàngle ca seeni jàngu, te ñépp di ko tagg.

¹⁶Yeesu dem Nasaret fa mu yaroo, te ca *bésub noflaay ba, mu dugg ca jàngu ba, ni mu ko daan defe. Noonu mu taxaw ngir jàngal mbooloo mi. ¹⁷Ñu jox ko téereb yonent Yàlla *Esayi. Bi mu ko ubbee, mu gis bérab, ba ñu bind aaya yii :

¹⁸« Xelum Boroom baa ngi ci man,
ndaxte moo ma tànn,
ngir ma yégal néew doole yi xibaaru jàmm bi.
Dafa maa yónni, ngir ma yégal jaam ñi ne dinañu léen
goreel,
yégal gumba yi ne dinañu gis,
te jot ñi ñu not,

¹⁹tey yégle atum yiw, mi jóge ci Boroom bi. »

²⁰Bi mu jàngee aaya yooyu ba noppi, mu ub téere bi, delloo ko ki koy denc, toog. Népp ña nekkoon ca jàngu ba dékk koy bët. ²¹Noonu mu daldi ne : « Tey jii, loolu Mbind mi wax mat

na, bi ngeen koy déglu. » ²²Ñépp di seede lu rafet ci Yeesu, di waaru ci wax ju neex, ji mu doon yégle, ñu naan : « Ndax kii du doomu Yuusufa ? » ²³Mu daldi léen ne : « Xam naa ne dingeen ma ne : “Fajkat bi, fajal sa bopp. Yég nanu li xew Kapernawum, defal lu ni mel fii ci réew mi nga dëkk.” » ²⁴Mu tegaat ca ne : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, ab yonent kenn du ko teral ca réewam. ²⁵Ci dëgg maa ngi leen koy wax, ca jamonoy *Ilyaas, bi mu tawul lu mat ñetti at ak genn-wàll, te xiif bu metti am ca réew mépp, amoon na ca Israyil jigéen yu bare yu seen jëkkër faatu. ²⁶Moona Yàlla yónniwul Ilyaas ci kenn ci ñoom, waaye mu yebal ko ci jigéen ju jëkkëram faatu, ju dëkk Sarebta, ca wetu *Sidon. ²⁷Te it amoon na ca Israyil, ca jamonoy yonent Yàlla *Alyaasa, ay nit ñu bare ñu *gaana. Waaye fajul ci kenn ku dul Naamaan, mi dëkkoon réewu Siri. »

²⁸Bi ñu déggee wax yooya, ñépp ña nekkoon ca jàngu ba daldi fees ak mer. ²⁹Noonu ñu jóg, génne ko dëkk ba, yóbbu ko ca mbartalum tund, wa ñu sanc seen dëkk, ngir bëmëx ko ci suuf. ³⁰Waaye moom mu jaar ci seen biir, dem yoonam.

Yeesu faj na nit ku am rab

³¹Gannaaw loolu Yeesu dem Kapernawum, ab dëkk ca diiwaanu Galile. ³²Mu jàngal léen ca *bésuub noflaay ba, ñu waaru ca njàngleem, ndaxte dafa wax ak sañ-sañ. ³³Noonu am na ci jàngu bi nit ku rab jàpp. Mu daldi xaacu ne : ³⁴« Moo ! Yaw Yeesum Nasaret, loo nuy fexeel ? Ndax dangaa ñëw ngir alag nu ? Xam naa la, yaa di Aji Sell ji jóge ci Yàlla ! » ³⁵Waaye Yeesu gëdd ko naan : « Noppil te génn ci moom ! » Noonu rab wi daaneel nit ki ci suuf ci kanam ñépp, daldi génn ci moom te gaañu ko.

³⁶Bi loolu amee ñépp waaru, ñuy waxante ci seen biir naan : « Céy jii wax ! Ci sañ-sañ ak doole lay sant rab yi, ñu daldi génn. » ³⁷Noonu turam siiw ca diiwaan bépp.

Yeesu faj na jarag yu bare

³⁸Bi mu jógee ci jàngu bi, Yeesu dafa dem kër Simonj. Gorob Simonj bu jigéen dafa feebar, ba yaram wi tàng lool. Nu ñaan Yeesu, mu dimbali léen ci. ³⁹Mu randusi, tiim ko, gëdd tàngoor wi, mu dem. Noonu tàngoor wi wàcc, soxna si jóg ca saa sa, di léen topptoo.

⁴⁰Bi jant sowee, ñu indil Yeesu ñi wopp ñépp ak ay jàngoro yu wuute. Kenn ku nekk mu *teg la loxo, wéral la. ⁴¹Te it ay

rab di génn ca nit ña te di yuuxu naan : « Yaay *Doomu Yàlla ! » Noonu mu gëdd léen, te mayu léen, ñu wax dara, ndaxte xam nañu ne mooy *Almasi bi.

⁴²Ca njël gu jëkk Yeesu génn, dem ca bérab bu wéet. Mbooloo ma di ko seet. Bi ñu ko gisee, ñu koy wuta téye, ngir bañ mu dem. ⁴³Mu ne léen : « Damaa wara dem ci yeneen dëkk yi, ngir yégle xibaaru jàmm bi ci nguuru Yàlla, ndaxte looloo tax ñu yónni ma. » ⁴⁴Noonu mu dem di waare ca jàngu ya ca réewu Yawut ya.

Yeesu woo na ay taalibe

5 ¹Benn bés Yeesu taxaw ca tefesu dexu Senesaret. Mbooloo ma wër ko, di buuxante ngir déglu kàddug Yàlla. ²Noonu mu gis ñaari gaal yu teer ca tefes ga, nappkat ya ca wàcce, di raxas seeni mbaal. ³Mu dugg ci genn gaal, fekk muy gu Simoŋ, mu ne ko, mu joow ba sore tuuti. Noonu Yeesu toog ca gaal ga, di jàngal mbooloo ma.

⁴Bi mu jànglee ba noppi, mu ne Simoŋ : « Joowal gaal gi, ba fa ndox ma gëna xóote, ngeen sànni fa seeni mbaal ngir napp. » ⁵Simoŋ ne ko : « Kilifa gi, coono lanu fanaane biig te jàppunu dara. Waaye nag dinaa ko sànni ci sa ndigal. »

⁶Naka lañu sànni mbaal yi, jàpp jën yu bare, ba mbaal yay tàmbalee xëtt. ⁷Noonu ñu daldi liyaar seen àndandoo, yi nekk ca geneen gaal ga, ngir ñu ñëw dimbali léen. Ñooñu agsi, ñu feesal ñaari gaal yi, ba ñuy bégga suux. ⁸Naka la Simoŋ Piyeer gis loolu, daldi sukk ci kanam Yeesu ne ko : « Sore ma Boroom bi, ndaxte nitu bàkkaar laa ! » ⁹Wax na loolu nag, ndax jën yu bare ya ñu mbaaloon daf koo jaaxal, moom ak ña mu àndaloon ¹⁰ak ña mu bokkaloon liggéey ba, maanaam ñaari doomi Sebede yi di Saag ak Yowaana. Yeesu ne Simoŋ : « Bul ragal dara ; gannaaw-si-tey, ay nit ngay mbaal jëme ci man. » ¹¹Noonu ñu teer ca tefes ga, bàyyi lépp, di topp ci moom.

Yeesu faj na ku gaana

¹²Ni Yeesu nekke woon ci ab dëkk, am fa ku *gaana ba daj. Bi mu gisee Yeesu, mu daldi dëpp jëem ci suuf, ñaan ko : « Sang bi, soo ko béggee, man nga maa wéral. » ¹³Yeesu tàllal loxoom, laal ko naan : « Bëgg naa ko, wéral. » Ca saa sa ngaanaam daldi deñ. ¹⁴Yeesu sant ko ne : « Bu ko wax kenn, waaye demal won sa bopp sarxalkat bi, te nga jébbal Yàlla sarax si yoonu *Musaa

santaane, ngir ñu xam ne wér nga, te mu nekk seede ci ñoom. »
 15Noonu turu Yeesu di gëna siiw. Mbooloo mu bare di ñëw ci moom, ngir déglu ko te mu faj seeni jàngoro. 16 Waaye Yeesu moom di beddeeku ci bérab yu wéet ya, di ñaan.

Yeesu faj na ku làggi

17 Am na bés Yeesu doon jàngle. Amoon na ca mbooloo, ma teewoon, ñu bokkoon ca *Farisen ya ak ay *xutbakat yu jóge ca dëkk yépp, ya ca Galile ak ya ca Yude ak *Yerusalem. Yeesu àndoon na ak dooley Boroom bi, ba muy faj ay jarag.

18 Noonu ay nit ñëw, jàppoo basañ, ga ñu tëral nit ku yaram wépp làggi. Nu di ko wuta dugal ca kër ga, ngir indi ko ca Yeesu. 19 Waaye gisuñu fu ñu koy awale ndax mbooloo ma. Ñu daldi yéeg ca kaw kër ga nag, xeddi tiwiil ya, yoor waa ja ak basañ ga, wàcce ko ca kanam Yeesu ca biir mbooloo ma. 20 Bi Yeesu gisee seen ngëm, mu ne làggi ba : « Sama waay, baal nañu la say bàkkaar. »

21 Xutbakat yi ak Farisen yi di werante ci seen xel naan : « Kii mooy kan bay sosal Yàlla ? Ana ku mana baale bàkkaar yi, ku dul Yàlla donj ? »

22 Waaye Yeesu xam seen xalaat, ne léen : « Lu tax ngeen di werante ci seen xel ? 23 Ma wax ne : “Baal nañu la say bàkkaar,” walla ma ne : “Jógal te dox,” lan moo ci gëna yomb ? 24 Waaye xamleen ne, *Doomu nit ki am na ci àddina sañ-sañ baale bàkkaar yi. » Ci kaw loolu Yeesu ne ku làggi ba : « Maa ngi la koy sant, jógal, jël sa basañ te nga ñibbi. » 25 Nit ka jóge ca saa sa ci kanam ñépp, jël basañ, ga ñu ko tëraloon, ñibbi tey màggal Yàlla. 26 Mbooloo mépp waaru, di màggal Yàlla. Ñu ragal tey wax naan : « Gis nanu tey ay mbir yu épp xel. »

Yeesu woo na Lewi

27 Gannaaw loolu Yeesu génn, gis ab *juutikat bu tudd *Lewi, mu toog ca juuti ba. Mu ne ko : « Kaay topp ci man. » 28 Lewi jóge, bàyyi lépp, daldi ko topp. 29 Noonu Lewi togglu ay ñam yu bare ci këram, ngir teral Yeesu. Juutikat yu bare ak yeneen gan ñu nga fa woon, di lekkandoo ak ñoom. 30 *Farisen yi ak seeni *xutbakat di xultu taalibey Yeesu yi ne léen : « Lu tax ngeen di lekkandoo ak di naanandoo ak ay juutikat ak ay boroom bàkkaar ? » 31 Yeesu ne léen : « Ñi wér soxlawuñu fajkat, ñi wéradi ñoo ko soxla. 32 Ñëwuma ngir woo ñi jub, waaye ngir woo bàkkaar yi, ñu tuub seeni bàkkaar. »

Yeesu xamle na lu tax ay taalibeem soxlawuñoo woor

³³Noonu ñu ne Yeesu : « Taalibey *Yaxya yi ak yu *Farisen yi dinañu faral di woor ak di ñaan ci Yàlla, waaye say taalibe ñu ngiy lekk ak di naan. » ³⁴Yeesu ne léen : « Ndax man ngeena woorloo gan, yi ñëw cig céet, li feek boroom céet gaa ngi ànd ak ñoom ? » ³⁵Waaye bés yaa ngi ñëw, yu ñuy jële boroom céet gi ci seen biir. Bés yooyu nag, dinañu woor. »

³⁶Te it Yeesu wax léen léeb wii : « Kenn du jël mbubb mu bees, xotti ci sekkit, daaxe ko mbubb mu màggat. Lu ko moy, dina xotti mbubb mu bees mi, te sekkit, wi mu ci jële, du ànd ak mbubb mu màggat mi. » ³⁷Te kenn du def biiñ bu bees ci mbuusi der yu màggat. Lu ko moy, biiñ bu bees bi day toj mbuus yi, biiñ bi tuuru, mbuus yi yàqu. ³⁸Waaye dañoo wara def biiñ bu bees ci mbuus yu bees. ³⁹Ku naan biiñ bu màggat du bëgg bu bees bi, ndax day wax ne : « Bu màggat bi baax na. » »

Yeesu nee na, mooy boroom bés sub noflaay bi

6 ¹Amoon na benn *bés sub noflaay Yeesu di dem, jaar ci ay tool yu ñor. Taalibeem ya di fàq ay cëgg, di léen boxom ci seeni loxo tey lekk. ²Am ay *Farisen yu ne : « Lu tax ngeen di def lu jaaduwul ci bés sub noflaay bi ? » ³Yeesu ne léen : « Ndax jànguleen la *Daawuda defoon, ba mu xiifée, moom ak ña mu àndaloon ? » ⁴Xanaa yéguleen, ni mu dugge woon ca kër Yàlla ga, jël *mburu, ya ñu teewal ca kanam Yàlla, lekk ca, jox ca ña mu àndaloon ? Fekk jaaduwul kenn lekk ko, ku dul *sarxalkat. » ⁵Yeesu dellu ne léen : « *Doomu nit ki mooy boroom bés sub noflaay bi. »

Yeesu faj na nit ku loxoom làggi

⁶Beneen bés sub noflaay, Yeesu dugg ci jàngu bi, di fa jàngle. Amoon na fa nit ku loxol ndijooram làggi. ⁷*Xutbakat yi ak Farisen yi ñu ngi ko doon xool, ba xam ndax dina ko faj ci bés sub noflaay bi, ngir ñu am lu ñu ko tuumaale. ⁸Waaye Yeesu xam seen xalaat, daldi ne ku loxoom làggi : « Jógal taxaw ci kanam ñépp. » Nit ka daldi jóg taxaw. ⁹Yeesu ne léen : « Ma laaj leen, lan moo jaadu, nu def ko bés sub noflaay bi, lu baax mbaa lu bon ; nu musal nit mbaa nu lor nit ? » ¹⁰Ci kaw loolu mu xool léen ñoom ñépp, ba noppi ne nit ka : « Tàllalal sa loxo. » Mu tàllal ko, loxoom daldi wér péng. ¹¹Waaye nit ña mer ba fees, di rabat pexe yu jëm ca Yeesu.

Yeesu tànn na fukki ndaw yi ak ñaar

¹²Ca bés yooya Yeesu yéeg ca tund wa ngir ñaan, mu fanaan fa, di ñaan ci Yàlla. ¹³Bi bët setee, Yeesu woo taalibeem yi, tànn ci fukk ak ñaar, tudde léen ay ndawam :

¹⁴Simon, mi Yeesu tudde Piyeer,
ak Andare, mi bokk ak Piyeer ndey ak baay ;

Saag ak Yowaana,
Filib ak Bartelemi,

¹⁵Macè ak Tomaa,
Saag doomu Alfe,
ak Simon mi bokk ci mbooloo,
ma ñu tudde Ñi farlu ci moom seen réew ;

¹⁶Yudaa doomu Saag,
ak Yudaa Iskariyo, mi mujja wor.

Barke ak toroxte

¹⁷Yeesu ànd ak ndaw ya, wàcc tund ya, daldi taxaw ca joor ga, fa mbooloom taalibe mu takku nekkoon. Amoon na fa it ay nit ñu bare ñu jóge ca réewu Yawut ya mépp ak ca dëkku *Yerusalem ak dëkk yi nekk ca wetu géeg ga, maanaam *Tir ak Sidon. ¹⁸Dañoó ñëw ngir déglu ko, te it ngir mu faj léen. Ñi rab jàpp it faju nañu. ¹⁹Ñépp a ngi ko doon wuta laal ndax doole jiy jóge ci moom, di faj ñépp.

²⁰Yeesu xool ay taalibeem, ne léen :
« Yéen ñi néew doole, barkeel ngeen,
ndaxte nguuru Yàlla, yéena ko yelloo.

²¹Yéen ñi xiif léegi, barkeel ngeen,
ndax dingeen regg.
Yéen ñiy naqarlu léegi, barkeel ngeen,
ndax dingeen ree.

²²Barkeel ngeen, bu leen nit ñi bañee, di leen dàq ak a saaga, di sib seen tur ngir Doomu nit ki. ²³Bu boobaa bégleen te bannexu, ndax seen yool dina réy ci laaxira. Ndaxte noonu la maami seeni bañ daan fitnaale yonent yi.

²⁴Waaye nag yéen boroom alal yi, torox ngeen,
ndaxte jot ngeen ba noppi seen bannex.

²⁵Yéen ñiy lekk ba suur léegi, torox ngeen,
ndax èllég dingeen xiif.
Yéen ñiy ree léegi, torox ngeen,

ndax dingeen am aw naqar, ba jooy xàcc.

²⁶Torox ngeen bu leen ñépp dee waxal lu baax, ndaxte noonu la seeni maam daan jéfe ak ña doon mbubboo yonent.

Mbëggeel ci noon yi

²⁷« Waaye maa ngi leen koy wax, yéen ñi may déglu, soppleen seeni bañaale tey defal lu baax ñi leen bañ. ²⁸Yéeneleen lu baax ñi leen di móolu, te ñaanal ñi leen di sonal. ²⁹Ku la talaata cib lex, jox ko ba ca des. Kuy nangu sa mbubb mu mag, bul téye sa turki. ³⁰Képp ku la ñaan, may ko, te ku nangu say yéf, bu ko ko laaj. ³¹Defal-leen nit ñi li ngeen bëgg, ñu defal leen ko.

³²« Su ngeen soppee ñi leen sopp, ban ngërëm ngeen ciy am ? Ndaxte bàkkaarkat yi sax sopp nañu ñi léen sopp. ³³Te bu ngeen defalee lu baax ñi leen koy defal, ban ngërëm ngeen ciy am ? Bàkkaarkat yi it dañuy def noonu. ³⁴Te bu ngeen dee leble te yaakaar ci ndelloo, ban ngërëm ngeen ciy am ? Bàkkaarkat yi it dañuy lebal seeni moroom, ngir ñu delloo léen ko. ³⁵Waaye soppleen seeni noon, di léen defal lu baax, tey leble, baña yaakaar ñu delloo leen ko. Noonu seen yool dina mag te dingeen wone ne yéenay doomi Aji Kawe ji, ndaxte Yàlla day wone mbaaxam ci ñu goreedi ñi ak ñu soxor ñi. ³⁶Nangeen am yërmande, ni seen Baay ame yërmande.

Buleen àtte

³⁷« Buleen àtte seeni moroom ak ñaaw njort, te deesu leen àtte. Buleen daan kenn, te deesu leen daan. Baal-leen ñi ci des, te dinañu leen baal. ³⁸Mayeleen te dinañu leen may. Dinañu leen ëmbal natt bu baax bu ñu rokkos te yëngal ko, mu fees bay tuuru. Ndaxte dees na leen nattal ak natt, bi ngeen di nattale. »

³⁹Noonu Yeesu wax na léen beneen léeb ne léen : « Ndax gumba man na wommat moroomam ? Mbaa duñu daanu ñoom ñaar ci kàmb ? ⁴⁰Taalibe gënul kilifaam, waaye taalibe bu jàng ba wàcc, dina yem ak kilifaam demin.

⁴¹« Lu tax ngay xool ñax gi ci sa bētu mbokk, te gisuloo gànj gi ci sa bët yaw ? ⁴²Nan nga mana waxe sa mbokk : “Sama xarit, may ma, ma dindil la ñax gi ci sa bët,” yaw mi gisul gànj gi nekk ci sa bët ? Naaféq ! Jëkkala dindi gànj gi ci sa bët, te noonu dinga mana gis bu leer, ngir dindi ñax gi ci sa bētu mbokk.

Garab gi ak meññeef gi

⁴³« Garab gu baax du meññ doom yu bon, te garab gu bon du meññ doom yu baax. ⁴⁴Ndaxte garab, meññeefam lañu koy xàmme. Deesul witte *figg ci dédd, walla reseñ ci xaaxaam. ⁴⁵Noonu nit ku baax, lu baax lay wax, ndax loolu la denc ci xolam, te nit ku bon, lu bon lay wax, ndaxte denc na lu bon ci xolam. Ndaxte gémmin, la fees xolam lay wax.

Ñaari tabaxkat yi

⁴⁶« Lu tax ngeen may wooye “Boroom bi, Boroom bi,” te dungen def li may wax ? ⁴⁷Képp ku ñew ci man, di dégg samay wax te di ko jéfe, ma won leen nu muy mel. ⁴⁸Dafa mel ni nit kuy tabax kër, mu gas fu xóot, jot doj wu réy, samp fa kër ga. Bi mbenn ma ñewee, wal ma dafa dal ca kër ga te yënguul, ndaxte nit ka dafa tabax kër ga tabax bu dëgër. ⁴⁹Waaye képp ku dégg samay wax te jëfewuloo ko, dinga mel ni nit ku tabax kër am ci suuf, bañ koo defal fondamaa. Bi wal ma dalee ca kër googa, dafa màbb ca saa sa, lépp yàqu yaxeeet. »

Ngëmu njiitu xare bi

7 ¹Bi Yeesu waxee la mu naroon wax lépp ca kanam mbooloo ma, mu daldi dem Kapernawum. ²Amoon na fa njiitu *xare. Njiit la nag, surgaam bu mu bëggoon lool dafa feebaroon, bay bëgga dee. ³Bi mu déggee mbiri Yeesu, mu yónni ca moom ay Yawut, di magi dëkk ba, ngir ñaan ko, mu ñew faj surga ba. ⁴Bi magi dëkk ba agsee ca Yeesu, ñu sàkku ci moom ndimbal, ñaan ko : « Ki nu yónni ci yaw de, yelloo na ndimbal, ⁵ndaxte sopp na sunu xeet te moo nu tabaxal sax sunu jàngu. »

⁶Noonu Yeesu daldi ànd ak ñoom. Waaye bi ñuy bëgga agsi ca kër ga, njiit la yebal ay xaritam ngir ñu wax Yeesu ne : « Sang bi, bul sonal sa bopp, ndaxte yeyoowuma nga dugg sama kër. ⁷Looloo tax it ma xalaat ne awma darajay gatandu la. Waxal genn kàddu rekk, te sama surga dina wér. ⁸Ndaxte man itam maa ngi nekk ci ndigal, te ame naa ay xarekat ci sama ndigal. Su ma nee kii : “Demal,” mu dem. Mbaa ma ne keneen ki : “Ñewal,” mu ñew. Te su ma nee sama jaam : “Defal lii,” mu def ko. »

⁹Bi ko Yeesu déggee, mu waaru. Noonu mu walbatiku ca mbooloo, ma topp ci moom, ne léen : « Maa ngi leen koy wax, ci *bànni Israyil sax, masuma cee gis ku gëme nii. » ¹⁰Noonu ndaw ya daldi dellu ca kër ga. Bi ñu agsee, ñu gis ne surga ba wér na.

Yeesu dekkal na doomu jigéen ju jëkkëram faatu

¹¹Yàggul dara Yeesu dem ci dëkk bu ñuy wax Nayin. Taalibeem yi ak mbooloo mu bare ànd ak moom. ¹²Bi muy agsi ca buntu dëkk ba, fekk ñuy rob néew boo xam ne kenn rekk la woon ci ndeyam, ji jëkkëram faatu woon. Te mbooloo mu bare ca dëkk ba di gunge soxna sa. ¹³Bi ko Boroom ba gisee, mu daldi koy yërëm ne ko : « Bul jooyati. » ¹⁴Mu jegeni, laal jaat ga, ñi ko jàppoo taxaw. Mu ne : « Waxambaane wi, jógal, ndigal la. » ¹⁵Noonu nit ka dee woon jóg toog, tàmbalee wax. Yeesu delloo ko yaay ja. ¹⁶Ñépp tiit, bay màggal Yàlla, di wax naan : « Yonent bu mag feeñ na ci sunu biir ! Yàlla wallusi na mbooloom ! »

¹⁷La ñu wax ci mbiri Yeesu daldi siiw ca réewu Yawut ya ak la ko wër yépp.

Yeesu jàngle na ci mbirum Yaxya

¹⁸Taalibey *Yaxya ya nettali mbir yooyu yépp seen kilifa. Noonu Yaxya woo ñaar ci ay taalibeem, ¹⁹yónni léen ci Boroom bi, ngir laaj ko : « Ndax yaw yaa di *Ki wara ñëw, walla danoo wara xaar keneen ? » ²⁰Bi taalibe ya agsee ca Yeesu, ñu ne ko : « Yaxya moo nu yebal, nu laaj ndax yaa di Ki waroona ñëw, walla danuy xaar keneen ? »

²¹Ca waxtu woowa Yeesu wéral nit ñu bare ci seeni feebar ak ci seeni metit, di dàq ay rab tey gisloo ay gumba. ²²Noonu mu wax ndaw ya ne léen : « Demleen nettali Yaxya li ngeen gis te dégg ko. Gumba yaa ngi gis, lafañ yiy dox, *gaana yi wér, t'ex yiy dégg, ñi dee di dekki, te néew doole ñaa ngi dégg xibaaru jàmm bi. ²³Yaw mi sa ngëm yolomul ndax man, barkeel nga. »

²⁴Bi ndawi Yaxya yi demee, Yeesu daldi wax ak mbooloo ma ci mbirum Yaxya ne léen : « Lu ngeen seeti woon ca màndiñ ma ? Xanaa barax buy jaayu ci ngelaw li ? ²⁵Kon lu ngeen seeti woon nag ? Nit ku sol yére yu rafet ? Waaye ñiy soloo noonu, tey dund dund gu neex ñu ngi dëkk ci kéri buur. ²⁶Kon lu ngeen seeti woon ? Yonent ? Waaw, wax naa leen ne épp na yonent. ²⁷Yaxya male moo di ki ñu waxoon ci Mbind mi naan :

“Maa ngi yónni sama ndaw, mu jiitu la,
te xállal la yoon ci sa kanam.”

²⁸Maa ngi leen koy wax, ci li jigéen jur, ku sut Yaxya masula feeñ. Waaye ba tey ki gëna ndaw ci nguuru Yàlla moo ko sut. »

²⁹Nit ñépp ñi doon déglu Yeesu, ba ci *juutikat yi sax, dëggal nañu ne Yàlla ku jub la, ndaxte nangu nañu Yaxya *sóob léen ci ndox. ³⁰Waaye *Farisen ya ak *xutbakat ya dañoo bañ, mu sóob léen ci ndox, di wone noonu ne gântu nañu li léen Yàlla bëggaloon.

³¹Yeesu tegaat ca ne : « Kon lan laa mana méngaleel niti jamono jii ? Lan lañuy nirool ? ³²Ñu ngi nirook xale yu toog ca pénc ma tey woowante naan :

“Liital nanu leen ak toxoro, te fecculeen,
woyal nanu leen woyi dëj, te jooyuleen.”

³³Ndaxte Yaxya feeñ na, lekkul mburu, naanul biiñ, ngeen daldi ne : “Dafa ànd ak rab.” ³⁴Gannaaw gi nag *Doomu nit ki ñëw na, lekk, naan, ngeen daldi ne : “Kii daal bëgg na lekk, di naan biiñ, tey xaritoo ak ay juutikat ak ay boroom bàkkaar.” ³⁵Waaye li xam-xamu Yàlla di jur, mooy firndeel ne dëgg la. »

Yeesu ca kër Simon Farisen ba

³⁶Amoon na ab *Farisen bu ñaan Yeesu, mu ñëw lekkandoo ak moom. Yeesu dem kër waa ja, toog ca lekkukaay. ³⁷Fekk amoon na ca dëkk ba jigéen juy moy Yàlla. Bi mu yégee ne, Yeesoo ngay lekk ca kër Farisen ba, mu dem, yóbbaale njaq lu ñu defare doj wu ñuy wax *albaatar te def latkoloñ. ³⁸Bi jigéen ja agsee, mu taxaw ca gannaaw tànkii Yeesu, di jooy. Noonu ay rongooñam tooyal tànkii Yeesu, jigéen ja di léen fomp ak kawaram, di léen foon te ciy sotti latkoloñ ja.

³⁹Naka la Farisen, bi woo woon Yeesu ci kër, gis loolu, mu wax ci xelam naan : « Bu nit kii doonoon yonent, kon dina xam kuy jigéen ji koy laal ak ni mu nekke bàkkaarkat. » ⁴⁰Yeesu ne ca tonn, daldi ne Farisen ba : « Simon, am na lu ma la wara wax. » Simon ne ko : « Waxal, kilifa gi. »

⁴¹Yeesu ne ko : « Da fee amoon ñaari nit ñu ameel bor benn leblekat. Kenn kaa ngi ko ameel téeméeri junni ci xalis, ki ci des fukki junni^b. ⁴²Waaye kenn ci ñoom manu koo fey. Noonu mu baal léen bor ya. Ci ñaar ñooñu nag kan moo ko ciy gëna bëgg ? » ⁴³Simon ne ko : « Xanaa ki ñu baal bor bi gëna bare. »

Yeesu ne ko : « Àtte nga dëgg, » ⁴⁴daldi walbatiku ca jigéen ja, ne Simon : « Ndax gis nga jigéen jii ? Dugg naa sa kër, te

^b7.41 *téeméeri junni* : maanaam juróomi téeméeri denariyon ; *fukki junni* : maanaam juróom fukki denariyon. Seetal *Xalis* ci Leeral yi.

joxewuloo ndox, ngir raxas samay tànk. Waaye moom, raxas na samay tànk ak ay rongooñam, ba noppi fomp léen ak kawaram. ⁴⁵Bi ma agsee, foonuloo ma, waaye moom, bi ma duggee ba léegi tàyyiwul ci di foon samay tànk. ⁴⁶Defuloo diw ci sama bopp, waaye moom, sotti na latkoloñ ci samay tànk. ⁴⁷Moo tax ma di la wax ne, su wonee mbëggeel gu réye nii, dafa fekk ñu baal ko bàkkaaram yu bare. Waaye ki mbëggeelam néew dafa fekk ñu baal ko lu tuuti. »

⁴⁸Yeesu daldi ne jigéen ja : « Baal nañu la say bàkkaar. »
⁴⁹Noonu ñi doon lekkandoo ak moom di wax ci seen xel naan : « Kii am sañ-sañu baale bàkkaar mooy kan ? » ⁵⁰Waaye Yeesu ne jigéen ja : « Sa ngëm musal na la. Demal ci jàmm. »

Léebu beykat bi

8 ¹Gannaaw loolu Yeesu di dem ca ay dëkk yu mag ak yu ndaw, di waaraate ak di yégle xibaaru jàmm bi jëm ci nguuru Yàlla. Fukki taalibe ya ak ñaar ànd ak moom, ²ak ay jigéen yu mu teqale woon ak rab te jële léen ci seeni wopp, ñu di : Maryaama, mi ñuy wooye Maryaamam Magdala, mi Yeesu tàggale woon ak juróom ñaari rab ; ³Sànn, soxnas ku ñuy wax Kusa, mi doon wottu alalu *Erodd ; ak Susànn ak ñeneen jigéen. Jigéen ñooñu ñoo doon joxe seen alal, ngir dimbali Yeesu ak ay taalibeem.

⁴Dëkk ak dëkk nit ña di fa jóge jëm ca Yeesu, ba mbooloo mu bare dajaloo, mu wax léen léeb wii : ⁵« Dafa amoon beykat bu demoon jiyi. Bi muy saaw toolam nag, lenn ci pepp mi wadd ci kaw yoon wi, nit ñi joggi ci, picci asamaan lekk ko lépp. ⁶Leneen wadd ci bérab bu bare ay doj. Naka la sax rekk, daldi wow, ndaxte suuf si tooyul woon. ⁷Leneen nag wadd ci biir ay xaaxaam, ñu saxandoo, xaaxaam ya tanc ko. ⁸Li ci des dal ci suuf su baax, sax, nangu ba meññ téeméeri yoon lu ëpp la mu ji woon. »

Gannaaw loolu Yeesu wax ak kàddu gu dëgër ne : « Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp. »

⁹Taalibey Yeesu yi laaj ko lu léeb woowu di tekki. ¹⁰Mu ne léen : « May nañu leen, ngeen xam mbóoti nguuru Yàlla, waaye ñi ci des, dama léen di wax ci ay léeb. Noonu la, ngir :

“Ñuy xool te duñu mana gis,
 di dégg te duñu mana xam.”

¹¹« Lii la léebu beykat bi di tekki. Kàddug Yàlla mooy jiwu wi. ¹²Ki féete ci yoon wi mooy ki dégg. Gannaaw gi, *Seytaane

dafay ñew, këf kàddu, gi ñu def ci xolam, ngir mu baña gëm te Yàlla musal ko. ¹³Ki nekk ci bérab bu bare ay doj, mooy ki dégg kàddu gi, ba noppi nangu ko ak mbég. Waaye wax ji saxul ci moom. Dina gëm ab diir, waaye bu nattu yi agsee, mu daldi däggeeku. ¹⁴Ki jot ci jiwu wi ci xaaxaam yi mooy ki dégg kàddu gi, waaye nees-tuut soxla yi ak alal ak bänneexi àddina tanc ko, ba du àgg cig mat. ¹⁵Ki jot ci jiwu wi ci suuf su baax si nag, mooy ki dégg kàddu gi te denc ko ci xol bu baax bu gore, te muñ ba jur njariñ.

Léebu làmp bi

¹⁶« Kenn du taal làmp, dëpp ci leget, walla mu di ko def ci ron lal. Daf koy wékk, ngir mu leeral ñiy dugg. ¹⁷Amul dara luy kumpa lu ñu dul siiwal bés, walla lu làqu lu ñu dul feeñal, ba mu ne fàññ. ¹⁸Seetleen bu baax, ni ngeen di dégloo kàddu gi. Ku am, dees na la dollil, waaye ku amul, dees na nangu sax li nga xalaatoon ne am nga ko ba noppi. »

Ñiy waa kër Yeesu dégg

¹⁹Noonu ndeyu Yeesu ak ay rakkam ñew seetsi ko, waaye manuñu woona agsi ci moom, ndaxte nit ña dañoo bare. ²⁰Am ku ko yégal ne : « Sa yaay ak say rakk ñu ngi nii taxaw ci biti, bëgg laa gis. » ²¹Waaye mu daldi léen ne : « Sama yaay ak samay rakk, ñooy ñiy déglu kàddug Yàlla, te di ko topp. »

Yeesu dalal na ngelaw li

²²Benn bés Yeesu àndoon na ak ay taalibeem, dugg ci gaal. Mu ne léen : « Nanu jàll dex gi. » Noonu ñu dem. ²³Bi ñuy dem nag, Yeesu daldi nelaw. Ngelaw lu am doole daldi ñew, yéngal dex gi, gaal gi fees ak ndox, ba ñu bëgga suux. ²⁴Noonu taalibe yi jegesi Yeesu, yee ko ne : « Kilifa gi, kilifa gi, nu ngiy dee ! »

Ci kaw loolu Yeesu jóg, daldi gëdd ngelaw li ak duus yi. Lépp dal, ba ne nemm. ²⁵Yeesu ne taalibe yi : « Ana seen ngëm ? » Ñu daldi tiit te waaru, naan ci seen biir : « Kii moo di kan ? Mi ngi jox ndigal ngelaw li ak ndox mi, ñu koy déggal. »

Yeesu faj na ku rab jàpp

²⁶Noonu ñu teer ca diiwaanu waa *Serasa, fa jàkkaarloo ak diiwaanu Galile. ²⁷Bi Yeesu di wàcc ca gaal ga, ku rab jàpp ca waa dëkk ba ñew, kar ko. Yàgg na def yaramu neen te dëkkul ca

kër, waaye ca sëg ya lay nekk. ²⁸Bi mu gisee Yeesu, mu yuuxu, daanu ciy tànkam, daldi xaacu ne : « Yaw Yeesu *Doomu Yàlla Aji Kawe ji, loo may fexeel ? Maa ngi lay ñaan, nga bañ maa mbugal. »

²⁹Dafa wax loolu, ndaxte Yeesu santoon na rab wi, mu génn ci moom. Rab wa dafa ko doon farala jàpp. Nit ñi daan nañu ko wottu, di ko yeew ak ay càllala, ak di ko jéng, mu di léen dagg, rab wi di ko xiir ca bérab yu wéet.

³⁰Noonu Yeesu laaj ko : « Noo tudd ? » Mu ne ko : « Coggal laa tudd. » Dafa wax loolu, ndaxte rab yu baree ko jàppoon. ³¹Rab yooyoo ngi ko doon ñaan, ngir mu bañ léena sant, ñu dem ca *kàmb gu xóot gi.

³²Fekk amoon na fa géttu mbaam-xuux yu bare, yuy for ca tund wa. Rab ya ñaan Yeesu, mu may léen, ñu dugg mbaam-xuux ya. Mu may léen ko. ³³Noonu rab ya génn nit ka, dugg mbaam-xuux ya, ñu daldi bartalu, daanu ca dex ga, lab. ³⁴Sàmm ya gis li xew, daw nettali ji mbir mi ca dëkk ba ak ca àll ba. ³⁵Nit ñi génn, ngir seet li xew.

Bi ñu agsee ca Yeesu, ñu fekk fa nit, ka rab ya bàyyi woon, toog ca kanam Yeesu, sol ay yére te ànd ak sagoom. Ñu daldi ragal. ³⁶Ña fekke woon mbir ma nag, nettali léen naka la Yeesu wérale ki rab ya jàppoon. ³⁷Ci kaw loolu waa diiwaanu *Serasa bépp ragal, ba ñaan Yeesu mu jóge fa. Noonu Yeesu dugg ci gaal gi, di bégga dem. ³⁸Nit ki Yeesu tàggale woon ak rab ya ñaan ko, ngir ànd ak moom. Waaye Yeesu waññi ko ne ko : ³⁹« Ñibbil, nettali li la Yàlla defal lépp. » Noonu waa ji dem di wër dëkk ba yépp, di fa yégle la ko Yeesu defal.

Yeesu dekkal na doomu Yayrus te faj jigéen

⁴⁰Bi Yeesu dëppee dellu, mbooloo ma di ko teeru, ndaxte ñépp a ngi ko doon xaar. ⁴¹Noonu nit ñëw, tuddoon Yayrus te nekk njiitu jàngu ba. Bi mu agsee, mu daanu ci tànkam Yeesu, sarxu ko mu ñëw këram, ⁴²ndaxte jenn doomam ju jigéen, ji mu amoon kepp te muy tollu ci fukki at ak ñaar, ma nga doon waaja dee.

Bi Yeesuy dem, nit ñaa ngi doon buuxante, di ko tanc. ⁴³Amoon na nag ca mbooloo ma jigéen ju doon xépp deret diirub fukki at ak ñaar, te kenn manu ko woona faj. ⁴⁴Jigéen ja jegeñsi Yeesu nag, doxe ko gannaaw, laal catu mbubbam. Ca saa sa deret ji dal.

⁴⁵Yeesu laaj nit ña ne : « Ana ku ma laal ? » Ku nekk di miim. Noonu Piyeer ne ko : « Kilifa gi, nit ñépp a ngi lay wër, di la tanc wet gu nekk. » ⁴⁶Waaye Yeesu ne : « Am na ku ma laal, ndaxte yég naa ne am na doole ju génn ci man. » ⁴⁷Te jigéen ja xam ne manul woona nëbb li mu def. Mu daldi daanu ci tàñki Yeesu, di lox. Noonu mu nettali ci kanam ñépp li taxoon mu laal Yeesu, ak ni mu wére ca saa sa. ⁴⁸Yeesu ne ko : « Soxna si, sa ngëm faj na la. Demal ci jàmm. »

⁴⁹Bi Yeesu di wax nag, am na ku jóge ca kër njiit la, mu ñëw naan : « Sa doom faatu na ; matatul ngay sonal kilifa gi. » ⁵⁰Yeesu dégg kàddu yooyu, daldi ne njiit la : « Bul tiit. Gëmal rekk te dina dundaat. »

⁵¹Bi Yeesu agsee ca kër ga, nanguwul kenn duggaaleek moom, ñu dul Piyeer, Yowaana, Saag ak waajuri xale ba. ⁵²Ña fa nekk ñépp di yuuxu ak di jooy xale bi. Noonu Yeesu ne léen : « Bàyyileen seen jooy yi. Janq bi deewul, day nelaw rekk. » ⁵³Waaye ñu di ko ñaawal, ndaxte xamoon nañu ne dee na. ⁵⁴Waaye Yeesu jàpp loxob janq ba, woo ko ne ko : « Xale bi, jógal. » ⁵⁵Noonu ruuwu xale ba délsiwaat, mu daldi jóge ca saa sa. Yeesu santaane ñu may ko, mu lekk. ⁵⁶Waajuri xale bi daldi waaru. Waaye Yeesu tere léen, ñu wax kenn li xew.

Yeesu yónni na fukki taalibe yi ak ñaar

9 ¹Benn bés Yeesu dajale fukki taalibe ya ak ñaar, jox léen doole ak sañ-sañu dàq rab yépp ak di faj jàngoro yi. ²Noonu mu yónni léen ñuy yégle nguuru Yàlla ak di faj jarag yi. ³Mu ne léen : « Bu ngeen di dem, buleen yóbbaaale dara, du yet mbaa mbuus mbaa mburu mbaa xalis. Buleen yor it ñaari turki. ⁴Kër gu ngeen dugg, dal-leen fa, ba kera ngeen di fa jóge. ⁵Fépp fu leen nit ñi gántoo, génnleen ca dëkk booba te ngeen yëlëb seen pëndu tànk, ngir seede léen seen réer. »

⁶Noonu ñu dem dëkk ak dëkk, di fa yégle xibaaru jàmm bi, tey wéral jarag yi.

⁷Bi *Erodd boroom diiwaanu Galile déggee li Yeesu ak ay taalibeem doon def lépp, mu jaaxle, ndaxte amoon na, ñu doon wax ci mbiri Yeesu naan : « *Yaxya moo dekki. » ⁸Am it ñuy wax naan : *Ilyaas moo délsi. Ñeneen naan : « Kenn ci yonent yu jëkk yaa dekki. » ⁹Waaye Erodd ne : « Yaxya, man mii maa dagglu boppam. Kon kii ma dégg ay jalooreem, mooy kan ? » Noonu mu koy fexee gis.

Yeesu bareel na ay mburu

¹⁰Bi ndaw ya délsee, ñu nettali Yeesu la ñu defoon lépp. Noonu mu yóbbaaale léen, ñu sore nit ñi, jëm ca dëkk bu ñuy wax Betsayda. ¹¹Bi ko nit ña yégee, ñu toppi ko. Yeesu teeru léen, di léen wax ci mbirum nguuru Yàlla, te di wéral ñi ko aajowoo.

¹²Ca ngoon sa fukki taalibe ya ak ñaar ñëw ci Yeesu ne ko : « Yiwil mbooloo mi, ñu dugg ci dëkk yi ak àll bi ko wër, ngir am lu ñu lekk ak fu ñu fanaan, ndaxte fii àllub neen la. » ¹³Waaye Yeesu ne léen : « Joxleen léen lu ñu lekk. » Ñu ne ko : « Amunu lu dul juróomi mburu ak ñaari jën. Xanaa ndax nu dem jëndal mbooloo mii lu ñu lekk ? » ¹⁴Ndaxte lu wara mat juróomi junniy góor a nga fa teewoon. Yeesu ne taalibe ya : « Neeleen mbooloo mi ñu toog def ay géewi juróom fukki nit. » ¹⁵Taalibe ya def ko, toogloo nit ña.

¹⁶Bi loolu amee Yeesu jël juróomi mburu yi ak ñaari jën yi, xool ci kaw, gërëm Yàlla, ba noppi mu damm léen, jox taalibe yi, ngir ñu séddale ko mbooloo mi. ¹⁷Noonu ñépp lekk ba suur. Bi ñu dajalee desit ya, ñu feesal fukki pañe ak ñaar.

Piyeer wax na ne, Yeesu mooy Almasi bi

¹⁸Benn bés Yeesu beddeeku mbooloo ma, di ñaan ; taalibe yi nekk ci wetam. Mu laaj léen ne : « Nit ñi, ku ñu wax ne moom laa ? » ¹⁹Ñu ne ko : « Am na ñu naan, yaa di *Yaxya ; ñeneen ne, *Ilyaas ; ñi ci des ne yaay kenn ci yonent yu jëkk yaa dekki. »

²⁰Yeesu ne léen : « Yéen nag ku ngeen ne moom laa ? » Piyeer ne ko : « Yaa di *Almasi, bi Yàlla yónni. » ²¹Noonu Yeesu daldi léen dénk, tere léen ñu wax ko kenn, ²²teg ca ne : « *Doomu nit ki war na sonn lu bare ; *sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya dëddu ko, ñu rey ko, mu dekki ca ñetteelu fan ba. »

²³Noonu Yeesu ne léen ñoom ñépp : « Ku bëgga aw ci samay tànk, na bàyyi boppam, gàddu bés bu nekk bant, bi ñu ko wara daaj, doora topp ci man. ²⁴Ndaxte koo xam ne bëgg ngaa rawale sa bakkan, dinga ko ñàkk, waaye ku ñàkk sa bakkan ngir man, dinga ko jootaat. ²⁵Ndaxte moom àddina sépp, lu muy jariñ nit, su fekkee ne dafay ñàkk bakkanam walla mu loru ? ²⁶Ku ma rusa faral, te nanguwul samay wax, Doomu nit ki dina la rusa xam, bés bu ñëwee ci ndamam ak ci ndamu Baay bi ak lu malaaka yu sell yi. ²⁷Ci dëgg maa ngi leen koy

wax, am na ñi fi taxaw ñoo xam ne duñu dee te gisuñu nguuru Yàlla gi. »

Ndamu Yeesu jolli na ci moom

²⁸Bi ñu ca tegee luy tollook ayu-bés gannaaw bi Yeesu waxee loolu, mu ànd ak Piyeer, Yowaana ak Saag, yéeg ca kaw tund wa ngir ñaan. ²⁹Bi muy ñaan, xar kanamam daldi soppiku, ay yéream weex tàll bay melax. ³⁰Am ñaari nit di waxtaan ak moom, muy yonenti Yàlla *Musaa ak *Ilyaas. ³¹Ñoo feeñ ci ndamu Yàlla, di waxtaane ci demug Yeesu, gi muy àggalee yenam ci *Yerusalem. ³²Fekk Piyeer ak ñi mu àndal doon gëmméentu, waaye bi ñu yewwoo bu baax, ñu gis ndamu Yeesu, ak ñaari nit ñu taxaw ci wetam. ³³Bi nit ñooñu di sore Yeesu, Piyeer ne ko : « Kilifa gi, bég nanu ci sunu teew fii ; nanu defar ñetti mbaar, benn yaw, benn Musaa ak benn Ilyaas. » Fekk xamul la mu doon wax. ³⁴Bi mu koy wax, niir ñëw muur léen, taalibe yi daldi tiit, bi léen niir wa ëmbee. ³⁵Noonu baat jibe ca niir wa naan : « Kii mooy sama Doom ji ma fal ; dégluleen ko. »

³⁶Bi baat ba waxee ba noppi, Yeesu rekk des fa. Taalibe ya noppi, baña nettali kenn ca jamono jooja la ñu gisoon.

Yeesu faj na ku rab jàpp

³⁷Ca suba sa Yeesu ak taalibe ya wàcce ca tund wa, mbooloo mu bare ñëw, di ko gatandu. ³⁸Nit xaacu ci biir mbooloo mi naan : « Kilifa gi, maa ngi lay ñaan, nga seet sama doom, ndaxte moom kepp laa am. ³⁹Léeg-léeg rab jàpp ko, mu daldi yuuxu ca saa sa, rab wi di ko sayloo, gëmmiñ gi di fuur. Du faral di génn ci moom te dina ko sonal. ⁴⁰Ñaan naa say taalibe, ñu dàq ko, waaye manuñu ko. » ⁴¹Yeesu ne léen : « Yéen niti jamono jii, yéen ñi gëmadi te dëng, ba kañ laa wara nekk ak yéen te di leen muñal ? Indil ma sa doom. »

⁴²Bi xale biy agsi, rab wi di ko daaneel ci suuf, muy say. Waaye Yeesu daldi gëdd rab wa, wéral xale ba, daldi ko delloo baayam. ⁴³Ku nekk waaru na ndax màggug Yàlla.

Bi ñuy yéemu ci li mu doon def, Yeesu ne taalibeem ya : ⁴⁴« Dégluleen bu baax lii ma leen di wax : dinañu jébbal *Doomu nit ki ci loxoy nit ñi. » ⁴⁵Waaye taalibe ya xamuñu kàddu googu. Yàlla dafa léen nëbb li muy tekki, ba ñu bañ koo xam, te ñemewuñu koo laaj Yeesu.

Kan moo gëna màgg ?

⁴⁶Werante am ci biir taalibe yi, ñuy laajante kan moo gëna màgg ci ñoom. ⁴⁷Yeesu mi xam seen xalaat, jël ab xale, teg ci wetam ne léen : ⁴⁸« Ku nangu xale bii ci sama tur, man mii nga nangu ; te ku ma nangu, nangu nga ki ma yónni ; ndaxte ki gëna woyof ci yéen ñépp, kooku moo gëna màgg. »

⁴⁹Bi loolu amee Yowaana jël kàddu gi ne : « Kilifa gi, danoo gis nit kuy dàq ay rab ci sa tur, nu tere ko ko, ndaxte bokkul ci nun. » ⁵⁰Waaye Yeesu ne ko : « Buleen ko tere, ndaxte ku la sotul, far na ak yaw. »

Bañ nañoo nangu Yeesu ca Samari

⁵¹Bi jamono ji jegensee, ji Yeesu waree jóge àddina dem asamaan, mu sigiñu ci dem *Yerusalem. ⁵²Noonu mu yebal ay ndaw, ñu jiitu ko. Ñu dem nag, dugg ci ab dëkk ci diiwaanu *Samari, ngir wutal ko fa fu mu dal. ⁵³Waaye waa dëkk ba nanguwuñu ko, ndaxte mi ngi jublu woon Yerusalem. ⁵⁴Bi taalibe yi tudd Saag ak Yowaana gisee loolu, ñu ne : « Boroom bi, ndax dangaa bëgg nu ne, na sawaras asamaan dal ci seen kaw, faagaagal léen ? » ⁵⁵Waaye Yeesu walbatiku, yedd taalibe ya, ⁵⁶ba noppi ñu daldi dem wuti beneen dëkk.

Ki bëgga topp Yeesu warula geestu gannaawam

⁵⁷Bi ñuy dem, am ci yoon wi ku ne Yeesu : « Dinaa la topp fépp foo jëm. » ⁵⁸Waaye Yeesu ne ko : « Till yi am nañu seeni kàmb, te picci asamaan am nañu ay tàgg, waaye *Doomu nit ki amul fu mu noppal boppam. » ⁵⁹Yeesu ne keneen : « Toppal ci man. » Waaye kooku ne ko : « Sang bi, may ma, ma jékka dem suuli sama baay. » ⁶⁰Mu ne ko : « Bàyyil ñi dee, ñu suul seeni néew. Yaw demal, yégle nguuru Yàlla. » ⁶¹Keneen ne ko : « Sang bi, dinaa la topp, waaye may ma, ma jékka tàgguji sama waa kër. » ⁶²Yeesu ne ko : « Kuy ji, di geestu, yeyoowula liggéey ci nguuru Yàlla. »

Yeesu yebal na juróom ñaar fukki taalibe ak ñaar

10 ¹Gannaaw loolu Boroom bi tànn na yeneen juróom ñaar fukki taalibe ak ñaar, yebal léen, ñu ànd ñaar ak ñaar, jiituji ko ca dëkk yépp ak ca bérab yépp, ya mu naroonna dem moom ci boppam. ²Mu ne léen : « Ngóob mi yaatu na, waaye

liggéeykat yi barewuñu. Ñaanleen nag Boroom ngóob mi, mu yebal ay liggéeykat, ñu góob toolam. ³Demleen ! Maa ngi leen di yónni, mel ni ay mbote ci biir ay bukki. ⁴Buleen yor xaalis walla mbuus walla ay dàll. Buleen nuyy kenn ci yoon wi.

⁵« Kër gu ngeen mana dugg, nangeen jëkk ne : “Na jàmm wàcc ci kër gi.” ⁶Bu fa nitu jàmm nekkee, seen yéene dina ko indil jàmm. Lu ko moy, seen yéene dina délsi ci yéen. ⁷Dal-leen ca kër googa, tey lekk ak a naan lu ñu leen di jox, ndaxte liggéeykat yelloo na jot peyam. Buleen dem nag kër ak kër.

⁸« Dëkk bu ngeen mana dugg, te waa dëkk ba teeru leen, lu ñu leen jox, lekkleen ko. ⁹Nangeen wéral jaragi dëkk ba, te ngeen ne léen : “Nguuru Yàlla jegesi na leen.” ¹⁰Waaye bu ngeen duggee ci dëkk te teeruwuñu leen, demleen ca mbedd ya te ne léen : ¹¹“Seen pëndu dëkk, bi taq ci sunuy tànk sax, noo ngi koy faxas, ngir seede leen seen réer. Waaye nag xamleen ne nguuru Yàlla jegesi na.” ¹²Maa ngi leen koy wax, bu bés baa, waa *Sodom ñooy tane dëkk boobu.

¹³« Dingen torox, yéen waa Korasin ak waa Betsayda, ndaxte kéemaan yi ma def ci yéen, bu ñu léen defoon ci dëkku *Tir walla ci dëkku Sidon, kon tuub nañu seeni bàkkaar bu yàgg, xëppoo dóom, sol saaku. ¹⁴Moona ca bés pénc ba, Tir ak Sidon ñoo leen di tane. ¹⁵Te yaw dëkku Kapernawum, ndax dees na la yékkati bu kawé ? Déedéet, dees na la daane bu suufe.

¹⁶« Ku leen déglu, déglu na ma ; ku leen bañ, bañ na ma. Te ku ma bañ, bañ na ki ma yónni. »

¹⁷Juróom ñaar fukki taalibe yi ak ñaar délsi, fees ak mbég te naan : « Boroom bi, rab yi sax déggal nañu nu ndax sa tur. » ¹⁸Yeesu ne léen : « Maa ngi doon séen *Seytaane wacce asamaan ni sawaras melax. ¹⁹Gis ngeen, jox naa leen sañ-sañu joggi ci jaan yi ak ci jiit yi, daan dooley bañaale bi, te dara du leen mana gaañ. ²⁰Moona li leen rab yi déggal, bumu tax ngeen bég, waaye bégleen ndax li ñu bind seen tur ci asamaan. »

²¹Ca saa soosu *Xel mu Sell mi feesal Yeesu ak mbég, mu daldi ne : « Yaw Baay, Boroom asamaan ak suuf, maa ngi lay sant ci li nga nëbb yëf yii ñi am xam-xam ak ñi am xel, te xamal léen gone yi. Waaw, Baay, ndaxte looloo la neex. » ²²Yeesu teg ca ne : « Sama Baay jébbal na ma lépp, te kenn manula xam, man Doom ji, maay kan, ku dul Baay bi ; kenn manula xam it kan mooy Baay bi, ku dul man Doom ji, ak ku ma ko bégga xamal. »

²³Gannaaw bi mu waxee loolu, Yeesu walbatiku ca taalibe ya ne léen ñoom rekk : « Ñi seeni bët di gis li ngeen di gis, am nañu mbég. ²⁴Ndaxte maa ngi leen koy wax, yonent yu bare ak buur yu bare béggoon nañoo gis li ngeen di gis, waaye gisuñu ko, te dégg li ngeen di dégg, waaye dégguñu ko. »

Nit ku baax ku dëkk Samari

²⁵Noonu benn *xutbakat daldi jóg, ngir fexee fiir Yeesu ne ko : « Kilifa gi, lan laa wara def, ba am dund gu dul jeex ? » ²⁶Yeesu ne ko : « Lu ñu bind ci yoonu *Musaa ? Lan nga ciy jàng ? » ²⁷Nit ka ne ko : « “Nanga bëgg Yàlla sa Boroom ak sa xol bépp ak sa bakkan bépp, sa kàttan gépp ak sa xel mépp,” te it : “Nanga bëgg sa moroom, ni nga bégge sa bopp.” » ²⁸Yeesu ne ko nag : « Li nga wax dégg la. Boo defee loolu, dinga dund ba fàww. » ²⁹Waaye *xutbakat ba béggoona am aw lay, ne Yeesu : « Kan mooy sama moroom nag ? »

³⁰Yeesu ne ko : « Dafa amoon nit ku jóge woon *Yerusalem, jëm Yeriko. Ay sàcc dogale ko, futti ko, dóor ko ba muy bégga dee, dem bàyyi ko fa. ³¹Faf ab *sarxalkat jaar ca yoon wa, séen nit ka, teggi. ³²Benn waay it bu soqikoo ci giiru *Lewi, aw ca bérab booba, séen waa ja, teggi. ³³Waaye benn waay bu dëkk *Samari bu doon tukki, ñëw ba jege waa ja, gis ko, yërëm ko. ³⁴Noonu mu ñëw, sotti diw ak biiñ ca gaañu-gaañu ya, lëmës ko. Gannaaw loolu mu teg ko ci mbaamam, yóbbu ko ci fanaanukaay, di ko topptoo. ³⁵Bi bët setee, mu génne ñaari poseti xaaalis^c, jox ko boroom kër ga ne ko : “Nanga topptoo nit kooku. Bés bu ma fi jaaraatee, dinaa la fey, man ci sama bopp, lépp loo ci dolli ci xaaalis.” »

³⁶Yeesu teg ca ne : « Lu ciy sa xalaat ? Kan ci ñett ñooñu moo jëfe ni kuy jëf jëme ci moroomam, ba ñu gisee nit, ka sàcc ya dogale woon ? » ³⁷Xutbakat ba ne ko : « Xanaa ki ko won yërmandeem. » Yeesu ne ko nag : « Demal tey def ni moom. »

Màrt ak Maryaama teeru nañu Yeesu

³⁸Bi Yeesu ak ay taalibeem nekkee ci yoon wi, mu dugg ci benn dëkk, fekk fa jigéen ju tudd Màrt, ganale ko. ³⁹Màrt nag amoon rakk ju tudd Maryaama, ma nga toog ci tànkii Boroom bi, di déglu ay kàddoom. ⁴⁰Fekk Màrt jàpp lool ca waañ wa. Noonu

^c 10.35 Maanaam ñaari denariyon. Seetal *Xaaalis* ci Leeral yi.

mu ñëw ci wetu Yeesu ne ko : « Boroom bi, doo ci wax dara, boo gisee sama rakk ji bàyyi ma ak liggéey bi yépp ? Ne ko mu jàpple ma. » ⁴¹Boroom bi ne ko : « Màrt, Màrt, yu baree ngi fees sa xol, nga am ay téq-téq ndax loolu. ⁴²Moona de, lenn rekk a am solo. Maryaama dafa tànn cér bi gën, te kenn du ko nangu ci moom. »

Ni ñuy ñaane ci Yàlla

11 ¹Am bés Yeesu di ñaan ci benn bérab. Bi mu noppee, kenn ci taalibeem yi ne ko : « Boroom bi, jàngal nu, nan lanu wara ñaane, ni ko *Yaxya jàngle ay taalibeem. » ²Yeesu ne léen : « Bu ngeen dee ñaan, nangeen ne :

Baay, yal na sa tur di lu ñu sellal,
yal na sa nguur ñëw.

³Yal nanga nu may bés bu nekk lu nu dunde.

⁴Yal nanga nu baal sunuy bàkkaar,
ndaxte nun itam danuy baal ñépp ñi nu tooñ.
Yàlla boo nu teg ci yoonu nattu. »

⁵Yeesu teg ca ne léen : « Mi ngi mel ni, nga dem seeti sa xarit ci xaaju guddi ne ko : “Xarit, lebal ma ñetti mburu. ⁶Dafa am sama xarit bu ma ganesi, te awma dara lu ma ko jox.”

⁷« Waaye kooku nekk ci biir néegam, dina ko ne : “Bu ma lakkal, tēj naa bunt bi ba noppi te tëdd naa maak sama njaboot ; manumaa jóg di la jox dara.” ⁸Maa ngi leen koy wax, su jógul jox ko li muy laaj ndax li ñu xaritoo it, ndax la kee ñàkk jom dina tax mu jox ko lépp li mu soxla. ⁹Moo tax ma ne, ñaanleen, ñu may leen ; seetleen, te dingeen gis ; fëggleen, ñu ubbil leen. ¹⁰Ndaxte képp kuy ñaan, dinga am ; kuy seet, dinga gis ; kuy fëgg, ñu ubbil la. ¹¹Bu la sa doom ñaanee jën, yaw miy baayam, ndax dinga ko baña jox jën, jox ko jaan ? ¹²Walla mu ñaan la nen, nga jox ko jiit ? ¹³Ndegam yéen ñi bon yéena mana jox seeni gone lu baax, astamaak Baay bi nekk ci kaw dina jox *Xel mu Sell mi ñi ko koy ñaan ! »

Yeesu ak Beelsebul

¹⁴Am bés Yeesu dàq rab wu luu. Naka la rab wa génn, luu ba daldi wax, ba mbooloo may yéemu. ¹⁵Waaye am ca mbooloo ma ay nit, ñu doon wax naan : « Ci kàttanu *Beelsebul, buuru rab yi, lay dàqe rab yi. »

¹⁶Am ñeneen ñu fexe koo fiir, ba laaj ko kéemaan gu jóge ci asamaan tey firndeel yónnentam. ¹⁷Waaye Yeesu xam seen

xalaat ne léen : « Réew mu xeex boppam tas, kër gu xeex boppam gent. ¹⁸Te it bu *Seytaane xeexee boppam, naka la nguuram di mana yàgge ? Damay wax loolu, ndaxte nee ngeen, damay dàq rab jaarale ko ci kàttanu Beelsebul. ¹⁹Te it bu fekke ne man damay dàq ay rab ci kàttanu Beelsebul, seeni taalibe nag ci gan kàttan lañu léen di dàqe ? Kon ñoo leen di àtte. ²⁰Waaye bu fekke ne ci baaraamu Yàlla laay dàqe rab, kon nguuru Yàlla agsi na ba ci yéen.

²¹« Su nit ku bare doole gànnaayoo, di wottu kërám, alalam dina raw. ²²Waaye bu ku ko ëpp doole ñëwee, daan ko, dafay nangu gànnaay ya mu yaakaaroon, ba noppi séddale alal ja. ²³Ku farul ak man, yaa ngi may xeex, ku dajalewul ak man, yaa ngi tasaare.

²⁴« Boo xamee ne rab, wa jàppoon nit, génn na ci moom, day wër ay bérab yu wow, di wut fu mu noppaloo, waaye du ko gis. Noonu da naan : “Naa dellu ca sama kër, ga ma jóge.” ²⁵Bu ñëwee nag, mu fekk kërám, ñu bale ko, defar ko ba lépp jekk. ²⁶Bu ko gisee nag, mu dem wooyi yeneen juróom ñaari rab yu ko gëna soxor. Ñu dugg, sanc fa ; ba tax mujug nit kooku mooy yées njàlbéenam. »

²⁷Bi Yeesu di wax loolu, jenn jigéen yékkati baatam ca biir mbooloo ma ne : « Céy jigéen ji la ëmb te nàmpal la moo barkeel ! » ²⁸Waaye Yeesu ne ko : « Neel kay, ki barkeel mooy kiy déglu kàddug Yàlla te di ko topp. »

Firndeg yonent Yàlla Yunus

²⁹Naka la mbooloo may gëna takku, Yeesu ne : « Niti jamono jii dañoo bon. Ñu ngi laaj firnde, waaye duñu jot genn firnde gu dul firndeg Yunus. ³⁰Ndaxte ni Yunus nekke woon firnde ci waa dëkku Niniw, noonu la *Doomu nit kiy nekke firnde ci niti jamono jii. ³¹Keroog bés pénc buur bu jigéen, ba dëkkoon ca sudd, dina jógandoo ak niti jamono jii, yey léen ; ndaxte dafa jóge ca catul àddina, ngir déglu xam-xamu *Suleymaan, te ku sut Suleymaan a ngi fi. ³²Te it ca bés pénc, waa dëkku Niniw dinañu jógandoo ak niti jamono jii, yey léen, ndaxte bi léen Yunus waaree, tuub nañu seeni bàkkaar, te ku sut Yunus a ngi fii.

Léebu làmp bi

³³« Kenn du taal làmp, ba noppi di ko dugal cig kàmb, walla di ci këpp leget. Daf koy wékk, ngir mu leeral ñiy dugg. ³⁴Bët

mooy làmpu yaram. Bu sa bët wéree, kon sa yaram wépp leer. Waaye bu sa bët woppee, kon sa yaram wépp lëndëm. ³⁵Moytul ndaxe leer gi nekk ci yaw du lëndëm. ³⁶Kon bu sa yaram wépp nekkee ci leer te amul genn wet gu laal ci lëndëm, dina leer nàññ, mel ni leeraayu làmp ne ràyy ci sa kaw. »

Yeesu yedd na Farisen yi ak xutbakat yi

³⁷Bi Yeesu waxee ba noppi, benn *Farisen wax ko, mu ñëw lekke këram. Yeesu dugg ca kër ga, toog ca lekkukaay ba. ³⁸Farisen bi nag daldi jaaxle, bi mu gisee ne Yeesu raxasuwwul, laata muy lekk. ³⁹Noonu Boroom bi ne ko : « Waaw, yéen Farisen yi, yéena ngi setal bitib kaas bi ak ndab li, waaye ci biir dangeena fees ak càcc ak mbon ! ⁴⁰Yéena ñàkk xel ! Xanaa du ki defar biti moo defar biir itam ? ⁴¹Sarxeleen li nekk ci biir te seen lépp dina sell. ⁴²Yéen Farisen yi dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi sàkk asaka ci naana ak *ru ak léjum bu nekk, waaye sàggane ngeen njubte ak mbëggeel ci Yàlla. Loolu ngeen wara def, waxuma nag ngeen sàggane la ca des. ⁴³Yéen Farisen yi, dingeen torox ! Ndaxte ca jàngu ya, toogu ya féete kanam ngeen di taamu te bëgg ñépp di leen nuyoo ñaari loxo ca pénc ma. ⁴⁴Dingeen torox, ndaxte dangeena mel ni ay bàmmeele yu raaf, ba nit ñi di ci dox te teyuñu ko. »

⁴⁵Kenn ci *xutbakat yi ne ca tonn ne : « Kilifa gi, boo waxee loolu, yaa ngi nuy xas, nun itam. » ⁴⁶Noonu Yeesu neeti léen : « Yéen itam xutbakat yi, dingeen torox ! Ndaxte dangeen di sëf nit ñi say yu diis, waaye dungeen nangoo laal sëf bi sax ak seen cati baaraam. ⁴⁷Dingeen torox, ndaxte yéena ngi tabax xabruy yonent, yi seeni maam reyoon. ⁴⁸Dangeen di seede noonu ne ànd ngeen ak li seen maam defoon, ndaxte ñoo rey yonent yi, yéen ngeen tabax xabru yi. ⁴⁹Looloo tax Yàlla mi xam lépp ne : “Dinaa léen yónnee ay yonent ak ay ndaw. Ñenn ñi dinañu léen fitnaal, rey léen.” ⁵⁰Kon nag Yàlla dina mbugal niti jamono jii ndax dereti yonent yi ñu tuur, ba àddina sosoo ak léegi, ⁵¹la dale ca Abel ba ci Sakari, moom mi ñu rey ci diggante *sarxalukaay bi ak bérab bu sell bi. Waaw, maa ngi leen koy wax, Yàlla dina mbugal niti jamono jii ndax loolu. ⁵²Yéen xutbakat yi, dingeen torox, ndaxte yéena yóbbu caabiy xam-xam ; dugguleen ci, te ku ci bëgga dugg, ngeen tere ko ko. »

⁵³Bi Yeesu génnee bérab boobu, Farisen ya ak xutbakat ya ëmbal ko mer te di ko seetlu ci fànn gu nekk, ⁵⁴di ko yeeru, bëgga këf waxam bu awul yoon.

Yeesu artu na taalibeem yi cig naaféq

12 ¹Gannaaw loolu, naka la mbooloo ma dajaloo ba mat ay junniy junniy nit, di tancante, Yeesu tàmbalee wax jemale ca taalibeem ya ne léen : « Moytuleen lawiiru *Farisen ya, li di naaféq. ²Amul dara lu nèbbu lu ñu warula biral, mbaa lu kumpa lu ñu warula siiwal. ³Looloo tax lu ngeen wax ci biir lëndëm, dees na ko dégg ci leer. Lu ngeen déey nit ci biir néeg, dees na ko yégle ci kaw *taax yi.

⁴« Maa ngi leen koy wax, samay xarit, buleen ragal ñu mana rey yaram, ba noppi dootuñu mana def dara. ⁵Dinaa leen wax nag ki ngeen wara ragal : ragal-leen ki nga xam ne bu reye ba noppi, am sañ-sañu sànni ca sawara. Waaw, maa ngi leen koy wax, ragal-leen kooku. ⁶Juróomi picci *ramatu, ndax duñu ko jaay ci ñaari dërëm ? Moona Yàlla fàttewul benn ci ñoom. ⁷Seen kawari bopp sax waññees na léen. Kon buleen ragal dara, yéena gën ndiiraanu ramatu.

⁸« Te maa ngi leen koy wax, képp ku ma nangu ci kanam nit ñi, *Doomu nit ki dina la nangu ci kanam malaakay Yàlla yi. ⁹Waaye ku ma gantu ci kanam nit ñi, dinañu la gantu ci kanam malaakay Yàlla yi. ¹⁰Ku sosal Doomu nit ki, dinañu la baal, waaye kuy sosal *Xel mu Sell mi, duñu la ko baal.

¹¹« Bu ñu leen yóbboo ca jàngu ya, ca kanam kilifa ya ak àttekat ya, buleen am xel ñaar ci li ngeen wara tontu ak nan ngeen wara tontoo, walla lu ngeen wara wax, ¹²ndaxte Xel mu Sell mi dina leen xamal ca waxtu woowa li ngeen wara wax. »

Léebu nit ku ñàkk xel ki

¹³Am ca mbooloo ma ku ne Yeesu : « Kilifa gi, joxal ndigal sama mag, mu sédd ma ci sunu ndono. » ¹⁴Yeesu ne ko : « Sama waay, kan moo ma fal àttekat ci seen kaw, walla mu teg ma fi, ma di leen séddaleel seen alal ? » ¹⁵Noonu mu ne léen ñoom ñépp : « Moytuleen bëgge, ndaxte bakkanu nit ajuwul ci alalam, ak lu mu baree bare. »

¹⁶Noonu mu dégtal léen wii léeb ne : « Dafa amoon waa ju bare alal, te ay toolam nangu lool, ¹⁷muy werante ci xelam naan : “Nu ma wara def ? Ndaxte amatuma fu ma dajale sama ngóob mi.” ¹⁸Noonu mu ne : “Nii laay def : daaneel sama sàq yi, defaraat yu gëna réy, ba man cee dajale sama *dugub ji ak sama am-am bépp. ¹⁹Te dinaa kañ sama bopp ne : ‘Yaw mii, am nga

alal ju bare ju mana dem ay ati at ; noppalal sa yaram, di lekk, di naan, tey bég.’ ” ²⁰ Waaye Yàlla ne ko : “Ñàkk xel ! Guddig tey, dees na jël sa bakkan. Kon li nga dajale lépp, ku koy moom ?”

²¹ « Kiy dajale alal ngir boppam nag te amul dara ca kanam Yàlla, lu mel nii moo lay dal. »

Wóolu Yàlla

²² Noonu Yeesu daldi ne taalibeem yi : « Loolu moo tax maa ngi leen koy wax, buleen seen bakkan jaaxal, ci lu ngeen wara lekk. Buleen jaaxle it ngir seen yaram ci lu ngeen wara sol, ²³ ndaxte bakkan moo gën lekk, te yaram a gën koddaay. ²⁴ Seetleen baaxoñ yi : duñu ji, duñu góob, amuñu dencukaay, amuñu sàq, teewul Yàllaa ngi léen di dundal. Céy ni ngeen ëppe maana picc yi ! ²⁵ Ana kan ci yéen ci kaw njaaxleem, moo mana yokk waxtu ci àppam ? ²⁶ Su fekkee lu tuuti loolu rekk manuleen koo def, kon lu tax ngeen di jaaxle ci li ci des ?

²⁷ « Seetleen ni tóor-tóori ñax mi di saxe. Duñu liggéey, duñu ècc, waaye maa ngi leen di wax ne *Suleymaan sax ci ndamam soluwul woon ni benn ci ñoom. ²⁸ Yéen ñi néew ngëm ! Bu Yàlla woddee nii ñaxum tool yi, miy sax tey, te bu subaa ñu def ko ci taal bi, ndax du leen gëna wodd ? ²⁹ Buleen di wut lu ngeen di lekk walla lu ngeen di naan ; te buleen ci jaaxle. ³⁰ Ndaxte loolu lépp, ñi xamul Yàlla ñoo koy wut. Te seen Baay xam na ne soxla ngeen ko. ³¹ Waaye wutleen nguuram, te loolu lépp dina leen ko ci dollil.

³² « Buleen ragal dara, yéen coggal ju ndaw ji, ndaxte dafa soob seen Baay, mu jagleel leen nguuram. ³³ Jaayleen seen alal, sarxe ko, ngir sàkku ay mbuusi xalis yu dul bënn, maanaam alal ju dul jeex ca laaxira ; foofa sàcc du ko jege te max du ko yàq. ³⁴ Ndaxte fu sa alal nekk, fa la sa xol nekk itam.

Farlu gi

³⁵ « Takkuleen bu dëgër te bàyyi làmp yi tàkk. ³⁶ Mel-leen ni ay surga yuy xaar seen njaatige buy jóge ca céet ga, ndax bu fëggee bunt ba, ñu ubbil ko ca saa sa. ³⁷ Surga yooyee seen njaatige fekkul ñuy nelaw, ba mu agsee, ñoo gëna yeyoo ngërëm. Ci dëgg maa ngi leen koy wax, njaatige bi dina sol yérey waañ, wax léen ñu toog lekk, ba noppi indil léen ñam wi. ³⁸ Su fekkee seen njaatige ci xaaju guddi lay ñëw sax, walla bu suuf seddee, te fekk léen noonu, surga yooyu ñoo gëna yeyoo

ngërëm. ³⁹Waaye xamleen lii : bu boroom kër gi xamoon ban waxtu la sàcc bi di ñëw, du ko bàyyi, mu toj këräm. ⁴⁰Yéen itam taxawleen jonn, ndaxte *Doomu nit ki dina ñëw ci waxtu wu ngeen ko séenuwul. »

⁴¹Piyeer ne Yeesu : « Boroom bi, ndax dangay dégtal léeb wii ngir nun rekk walla ngir mbooloo mépp ? » ⁴²Boroom bi ne ko : « Kan moo nekk surga bu takku te teey, bu njaatigeem teg ci waa kër gi, ngir mu léen di dundal ci jamono ji ? ⁴³Bu njaatigeem ñëwee te gis mu def noonu, surga boobu dina am ngërëm. ⁴⁴Ci dëgg maa ngi leen koy wax, njaatige bi dina ko teg ci alalam jépp. ⁴⁵Waaye su fekkee surga ba da ne ci xelam : “Sama njaatige day yéexa ñëw,” ba tax mu tàmbalee dóor surga ya ca des ak mbindaan ya, di lekk te di naan, di màndi, ⁴⁶kon njaatige ba dina ñëw ci bés bu mu ko séenuwul ak waxtu wu mu xamul. Dina ko dóor ay dóor yu metti, jox ko añub ñi gëmul Yàlla.

⁴⁷« Surga bi xam bëgg-bëgg njaatigeem, te waajul mbaa mu takku def ko, dinañu ko dóor dóor yu metti. ⁴⁸Waaye surga bi xamul bëgg-bëgg njaatigeem, te def lu yelloo ay dóor, dinañu ko dóor dóor yu néew. Ku ñu jox lu bare dees na la feyeeku lu bare. Ku ñu dénk lu bare, dees na la laajaat lu ko épp.

Jàmm walla féewaloo ci biir nit ñi

⁴⁹« Damaa ñëw ngir indi sawara si ci àddina, te bëgg naa xaat taal bi tàkk. ⁵⁰Fàww ñu sóob ma ci metit, te ba looluy mat, duma noppalu. ⁵¹Ndax dangeena xalaat ne damaa ñëw ngir indi jàmm ci àddina ? Déedéet. Maa ngi leen koy wax, damaa ñëw ngir indi féewaloo. ⁵²Gannaaw-si-tey, bu juróomi nit bokkee genn kër, dinañu féewaloo. Ñett dinañu féewaloo ak ñaar ñi ci des, ñaar ñi féewaloo ak ñett ñoõnu. ⁵³Baay dina féewaloo ak doom, doom ak baayam. Ndey dina féewaloo ak doomam ju jigéen ; doom ju jigéen ji ak ndeyam. Goro dina féewaloo ak soxnas doomam ; soxnas nit ak goroom. »

Lan mooy jamonoy tey jii

⁵⁴Yeesu neeti mbooloo ma : « Bu ngeen gisee mu xiin ci sowu, dangeen naan ca saa sa : “Dina taw,” te mooy am. ⁵⁵Te bu ngeen yégee ngelaw liy uppe sudd, ngeen ne : “Dina tàng tàngaay wu metti,” te mooy am. ⁵⁶Naaféq yi ngeen doon ! Man ngeena ràññee *melow asamaan ak suuf, waaye lu tax manuleena ràññee li jamonoy léegi ji di tekki ?

⁵⁷« Lu tax it dungeen àtteel seen bopp liy jëf ju jub ? ⁵⁸Bu la nit jiiñee dara, ba ngeen ànd di dem ca àttekat ba, nanga fexee juboo ak moom ci yoon wi. Lu ko moy, dina la yóbbu ci yoon, yoon jébbal la ca loxoy alkaati ba, mu tëj la. ⁵⁹Maa ngi la koy wax, doo génn foofa mukkk te feyuloo fiftin bi ci mujj. »

Ku tuubul bàkkaaram, sàнку

13 ¹Ca jamono jooju ay nit ñëw ca Yeesu, nettali mbirum waa Galile, ya *Pilaat reylu woon, jaxase seen deret ak dereti mala, yi ñu rendi woon, jébbal léen Yàlla. ²Mu ne léen : « Mbaa du dangeena xalaat ne, waa Galile yooyu dañoo gëna nekk bàkkaarkat ña ca des, ndax coono bi ñu daj ? ³Maa ngi leen di wax ne du dëgg. Waaye su ngeen tuubul seeni bàkkaar, dingeen sàнку noonu, yéen ñépp itam. ⁴Te fukki nit ak juróom ñett ñooñu dee, bi taaxum kaw ma ca goxu Silowe daano ci seen kaw, ndax dangeena yaakaar ne ñoo gëna nekk ay tooñkat ñeneen ñi dëkk *Yerusalem yépp ? ⁵Maa ngi leen di wax ne du dëgg. Waaye su ngeen tuubul seeni bàkkaar, dingeen sàнку noonu, yéen ñépp itam. »

⁶Noonu mu daldi léen wax léeb wii : « Nit amoon na ci toolam garab gu ñu naan *figg. Benn bés mu ñëw di ko raas-si, fekku fa benn doom. ⁷Noonu mu ne surga ba : “Ñetti at a ngii may ñëw di raas-si garab gii te duma ci fekk dara. Gor ko. Lu tax muy xatal tool bi ?” ⁸Surga ba ne ko : “Sang bi, bàyyiwaat ko fi at mii. Dinaa wàqi taat wi, def ci tos. ⁹Xëy na dina meññi. Bu ko deful, nga gor ko.” »

Yeesu faj na jigéen ju xuuge ci bésusb noflaay bi

¹⁰Benn *bésusb noflaay Yeesoo ngi doon jàngle ci ab jàngu. ¹¹Amoon na fa jigéen ju rab jàppoon, ba feebarloo ko lu wara mat fukki at ak juróom ñett ; dafa xuuge woon te manul woona siggi dara. ¹²Bi ko Yeesu gisee, mu woo ko ne ko : « Soxna si, sa feebar deñ na. » ¹³Noonu mu *teg ko ay loxoom, soxna sa siggi ca saa sa, di màggal Yàlla. ¹⁴Waaye njiitu jàngu ba mer, ndax li Yeesu fajoon nit ca bésusb noflaay ba, mu ne mbooloo ma : « Am na juróom benni fan yu nit ñi wara liggéey. Kon war ngeena ñëw faju ci bés yooyu, waaye du ci bésusb noflaay bi. » ¹⁵Boroom bi ne ko : « Naaféq yi ! Ndax bésusb noflaay bi, kenn ku nekk ci yéen du yiwee ca gétt ga yëkkam walla mbaamam ngir wëggi ko ? ¹⁶Jigéen jii nag bokk ci askanu *Ibraayma te

*Seytaane tēnk ko fukki at ak juróom ñett, ndax kenn waru koo yiwi ci bésuub noflaay bi ? »

¹⁷Naka la wax loolu, noonam yépp daldi rus, waaye mbooloo mi di bég ci jéf yu yéeme, yi mu doon def yépp.

Léebu doomu fuddën gi

¹⁸Noonu Yeesu neeti : « Lan la nguuru Yàlla di nirool ? Lan laa ko mana méngaleel ? ¹⁹Mi ngi mel ni doomu *fuddën gu nit jël, ji ko ci toolam. Mu sax, nekk garab, ba picci asamaan ñëw, tàgg ciy caram. »

Léebu lawiir bi

²⁰Mu neeti : « Lan laa mana méngaleek nguuru Yàlla ? ²¹Mi ngi mel ni lawiir bu jigéen jël, jaxase ko ak ñetti andaari fariñ, ba kera tooyal bépp di funki. »

Bunt bu xat bi

²²Yeesoo ngi doon jaar ci ay dëkk yu mag ak yu ndaw, di jàngle te jublu *Yerusalem. ²³Am ku ko ne : « Boroom bi, ndax ñiy muc ñu néew lay doon ? » Yeesu ne léen : ²⁴« Defleen seen kem kàttan, ngir dugg ci bunt bu xat bi, ndaxte maa ngi leen koy wax, ñu bare dinañu jéema dugg, waaye duñu ko man. ²⁵Jamono dina ñëw, ju boroom kër gi di jóg, tēj buntam. Dingeen nekk ci biti di fëgg naan : “Boroom bi, ubbil nu !” Mu ne léen : “Xawma fu ngeen bokk.” ²⁶Bu ko defee ngeen naan : “Noo doon bokk di lekk ak a naan, te jàngle nga ci sunuy pénc.” ²⁷Mu ne léen : “Nee naa leen xawma fu ngeen bokk. Yéen ñépp soreleen ma, defkati lu bon yi !” ²⁸Foofa dingeen jooy, di yéyu, bu ngeen gisee seeni maam *Ibraayma, Isaaxa, *Yanqóoba ak yonent yépp ci nguuru Yàlla, te ñu dàq leen ca biti. ²⁹Ay nit dinañu jóge penku ak sowu, nor ak sudd, ñëw, bokk lekk ci ñam, yi Yàlla di joxe ci nguuram. ³⁰Noonu ñenn ci ñi mujj ñooy jiituji ; te ci ñi jiitu, ñooy mujji. »

Dinañu yàq Yerusalem

³¹Ca jamono jooja ay *Farisen ñëw ca Yeesu ne ko : « Jógeel fii, dem feneen, ndaxte *Erodd a ngi lay wuta rey. » ³²Noonu mu ne léen : « Demleen ne bukki boobu ne ko : “Xoolal, maa ngi dàq rab yi tey wéral nit ñi tey ak suba. Ca ñetteelu fan ba, ma àgg fa ma Yàlla jemale.” ³³Waaye faww ma dox sama itte tey,

suba ak gannaaw suba, ndaxte wareesula reye ab yonent feneen fu dul *Yerusalem.

³⁴« Yerusalem, Yerusalem, yaw miy rey yonent yi, tey sànni ay doj ndaw yi, ba ñu dee, aka maa bëggoona dajale say doom, ni ginaar di uufe ay cuujam te nanguwuleen ! ³⁵Kon nag Yàlla dina bërgël seen kër. Te maa ngi leen koy wax, dungen ma gisati, ba kera ngeen ne : “Yaw miy ñëw ci turu Boroom bi, ku barkeel nga !” »

Yeesu ca kërug Farisen

14 ¹Benn *bésusb noflaay Yeesu dem ci këru benn kilifag *Farisen yi, ngir lekke fa. Nit ñaa ngi ko doon xool bu baax. ²Faf am ca kanamam nit ku feebaroon, ay tànkam newi. ³Yeesu yékkati baatam, ne xutbakat ya ak Farisen ya : « Ndax jaadu na, nu faj ci bésusb noflaay bi ? »

⁴Waaye ñépp ne cell. Yeesu daldi laal jarag ja, faj ko, ba noppi ne ko mu ñibbi. ⁵Gannaaw loolu mu ne léen : « Ku sa doom walla sa yëkk daanu ci teen, ndax doo dem génneji ko ca saa sa, fekk sax bésusb noflaay la ? » ⁶Amuñu woon dara lu ñu ciy teg.

⁷Yeesu gis ni gan yi doon tànnè toogu yu yiw yi, mu daldi léen wax léeb wii : ⁸« Bu ñu la wooyee ci xewu céet, bul jël toogu bu yiw. Man na am woo nañu it nit ku la ëpp daraja. ⁹Kon ki leen woo yéen ñaar ñépp man na ñëw ci yaw ne la : “Joxal toogu bi nit kii.” Noonu dinga rusa dem ca toogu bu gannaawe ba. ¹⁰Waaye bu ñu la wooyee, demal ca toogu bu gannaawe ba. Bu ko defee ki la woo, bu agsee ne la : “Sama xarit, àggal ca kaw.” Loolu dina la sagal ci ñi nga toogandool ci lekkukaay bi. ¹¹Ndaxte képp kuy yékkatiku dees na la suufeel, te kuy suufeelu, ñu yékkati la. »

¹²Noonu Yeesu ne ki ko woo woon lekk : « Boo dee woote añ walla reer, bul woo rekk say xarit, say doomi ndey, say bokk, walla say dëkkandoo yu am alal. Lu ko moy ñooñu itam dinañu la woo, fey la bor bi. ¹³Waaye boo dee woote lekk, wool néew doole yi, làggi yi, lafañ yi ak gumba yi. ¹⁴Soo ko defee, dinga barkeel, ndaxte duñu la ko mana fey, waaye dinga jot sag pey, bés bi ñi jub di dekki. »

Léebu ñiy jégglu ci ngan gi

¹⁵Bi mu déggee wax yooyu, kenn ca gan ya ne Yeesu : « Kiy lekk ci ñam, yi Yàlla di joxe ci nguuram, barkeel nga ! » ¹⁶Yeesu

ne ko : « Dafa amoon nit ku togglu ay ñam, woo ay nit ñu bare. ¹⁷Bi waxtuw lekk jotee mu yónni surga ca ña muy ganale, fàttali léen : “Man ngeena ñew, ndaxte lépp sotti na léegi.”

¹⁸« Waaye ñu tàmbali di jégglu ci ngan gi ñoom ñépp. Ku jëkk ka ne ko : “Damaa jënd tool léegi, te fàww ma dem seeti ko. Maa ngi lay ñaan, nga jéggal ma.” ¹⁹Keneen ne : “Damaa jënd léegi fukki yëkk, te damay dem nii, jéem léena beyloo ba xam. Maa ngi lay ñaan, nga jéggal ma.” ²⁰Keneen ne ko : “Damay sooga takk jabar, looloo tax duma mana ñew.”

²¹« Surga ba dellu ca njaatigeem nettali ko loolu lépp. Noonu boroom kër ga mer, daldi ne surga ba : “Demal gaaw ca pénc ya ak ca mbedd ya ca dëkk ba, te indil ma fii néew doole yi, ñu làggi ñi, gumba yi ak lafañ yi.”

²²« Surga ba ñéwaat ne ko : “Sang bi, def naa li nga ma sant, waaye bérab bi feesul.” ²³Noonu njaatige ba ne ko : “Génnal dëkk bi te dem ca yoon ya ak ca tool ya, xiir nit ñi, ñu duggsi, ngir sama kër fees. ²⁴Maa ngi leen koy wax, ci ñi ma woo woon ci sama reer bi, kenn du ci ñam.” »

Ab taalibe war na dëddu lépp, topp Yeesu

²⁵Am mbooloo yu réy yu toppoon ci Yeesu, ba muy dem ca yoon wa. Mu geestu ne léen : ²⁶« Képp ku ñew ci man te gënal ma ko baayam, yaayam, soxnaam, ay doomam, ay magam ak ay rakkam, walla sax bakkanam, du mana nekk sama taalibe. ²⁷Képp koo xam ne nanguwuloo ñàkk sa bakkan, ba mel ni ku ñu daaj ci bant, te nga topp ma, doo mana nekk sama taalibe. ²⁸Su kenn ci yéen bèggee tabax taaxum kaw, ndax du jëkka toog, xalaat ñaata la ko wara dikke, ngir seet ba xam ndax am na xaalis bu mana àggale liggéey bi ? ²⁹Lu ko moy, su yékkatee fondamaa bi te manu koo àggale, ñi koy gis dinañu ko ñaawal, naan ko : ³⁰“Waa jii dafa tàmbalee tabax, waaye manu koo àggale.” ³¹Walla boog ban buur mooy dugg ci xare ak beneen buur te jëkkula toog, seet ba xam moom ak fukki junniy xarekat man na xeex ak kiy ñew ak ñaar fukki junniy xarekat ? ³²Su ko manul, dafay yónni ndaw ca beneen buur ba, fi ak ma ngay sore, ngir ñu juboo. ³³Naka noonu itam ku nekk ci yéen, bu dëdduwul li mu am lépp, du mana nekk sama taalibe.

³⁴« Xam ngeen nag ne xorom lu baax la, waaye bu sàppee, nan lañu koy delloo cafkaam ? ³⁵Du jariñ suuf, te du nekk tos. Dañu koy sànni ca biti. Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp. »

Léebu xar mu réer ma

15 ¹Ay *juutikat ak ay boroom bàkkaar daan jegesi Yeesu ngir déglu ko. ²*Farisen ya ak *xutbakat ya di ñurumtu naan : « Waa jii mi ngi nangoo nekk ak ay boroom bàkkaar ak a lekkandook ñoom ! » ³Noonu Yeesu daldi léen wax léeb wii ne léen : ⁴« Kan ci yéen soo amoon tééméeri xar, te benn réer ci, nooy def ? Ndax doo bàyyi ca parlukaay ba juróom ñeent fukki xar ya ak juróom ñeent, toppi ma réer, ba gis ko ? ⁵Te boo ko gisee, dinga ko gàddu ak bannex, yóbbu ko kër ga. ⁶Boo àggee ca kër ga, dinga woo say xarit ak say dëkkandoo ne léen : “Kaayleen bannexu ak man, ndaxte gis naa sama xar ma réeroon.”

⁷« Maa ngi leen di wax lii : ci noonule, dina am mbég ci asamaan, bu benn bàkkaar kat tuubee ay bàkkaaram. Te mbég moomu mooy épp mbég, mi fay am, ngir juróom ñeent fukk ak juróom ñeent ñu jub, te soxlawuño tuub seeni bàkkaar.

Léebu xalis bu réer ba

⁸« Te it bu jigéen dencoon fukki libidoor, benn réer ca, nu muy def ? Ndax du taal ab làmp, bale kër ga, seet fu nekk, ba gis ko ? ⁹Bu ko gisee, dina woo ay xaritam ak ay dëkkandoom ne léen : “Kaayleen bannexu ak man, ndaxte gis naa sama alal ja réeroon.” ¹⁰Maa ngi leen di wax lii : ci noonule la malaakay Yàlla yi di ame mbég ci benn bàkkaar kat bu tuubee ay bàkkaaram. »

Doom ju réer ja

¹¹Yeesu dellu ne léen : « Dafa amoon góor gu am ñaari doom. ¹²Benn bés caat ma ne baay ba : “Baay, damaa béggoon, nga jox ma li may wara fétewoo ci ndono li.” Noonu baay ba daldi léen séddale alalam. ¹³Ay fan yu néew gannaaw gi, caat ma fab yéfam yépp, dem ca réew mu sore, yàq fa alalam ci topp nafsoom. ¹⁴Bi mu sàntee alalam jépp, xiif bu metti dal ca réew ma, mu tàmbalee ñàkk. ¹⁵Mu dem nag, di liggéeyal ku dëkk ca réew ma, kooku yebal ko ca ay toolam ngir mu sàmm mbaam-xuux ya. ¹⁶Mu xiif ba bégga lekk ca ñamu mbaam-xuux ya, ndaxte kenn mayu ko dara. ¹⁷Mujj xelam délsi, mu ne : “Sama baay am na ay surga yu bare, te dañuy lekk ba suur. Man nag maa ngi fii di bégga dee ak xiif ! ¹⁸Damay jóg, dem ca sama

baay ne ko : ‘Baay, tooñ naa Yàlla, tooñ naa la ; ¹⁹yeyootumaa nekk sa doom ; boole ma ci say surga.’ ”

²⁰ « Mu daldi jóg, jëm kër baayam. Waaye bi muy soreendi kër ga, baayam séen ko, yërëm ko, daldi daw laxasu ko, foon ko. ²¹ Doom ja ne ko : “Baay, tooñ naa Yàlla, tooñ naa la ; yeyootumaa nekk sa doom.” ²² Waaye baay ba ne ay surgaam : “Gaawleen indi mbubb, mi gëna rafet, solal ko ko. Te ngeen roof ab jaaro ci loxoom te solal ko ay dàll. ²³ Indileen sèllu wu duuf wa te rey ko, nu lekk te bannexu ; ²⁴ ndaxte sama doom jii dafa dee woon te dundaat na, dafa réeroon te feeñ na.” Noonu ñu tàmbalee bannexu.

²⁵ « Fekk booba taaw baa nga woon ca tool ya. Bi mu ñëwee, ba jub kër ga, mu dégg ñuy tëgg, di fecc. ²⁶ Mu daldi woo kenn ca surga ya nag, laaj ko lu xew. ²⁷ Mu ne ko : “Sa rakk moo délsi, te sa baay rey na sèllu wu duuf wa, ndaxte ñibsi na ci jàmm.”

²⁸ « Ci kaw loolu taaw ba daldi mer, baña dugg ca kër ga. Baayam daldi génn, ngir ñaan ko mu dugg. ²⁹ Waaye taaw ba wax baayam ne ko : “Seetal ñaata at laa la liggéeyal, mel ni jaam, te masumaa moy sa ndigal, waaye yaw, masuloo ma may sax tef, ngir ma bannexu, man ak samay xarit. ³⁰ Waaye bi sa doom jii dikkee, moom mi yàq sa alal ci ndoxaan, reyal nga ko sèllu wu duuf wi.” ³¹ Noonu baay bi ne ko : “Sama doom, yaa ngi ak man bés bu nekk, te li ma am lépp, yaa ko moom. ³² Waaye war nanoo bannexu te bég, ndaxte sa rakk jii dafa dee woon te dundaat na, dafa réeroon te feeñ na.” »

Léebu bëkk-néeg bu njublaŋ bi

16 ¹ Yeesu neeti ay taalibeem : « Benn boroom alal moo amoon bëkk-néeg bu ñu jiiñ ne dafay pasar-pasaree alal ji. ² Waa ja woo ko ne ko : “Li may dégg ci yaw mooy lan ? Leeralal ma ni nga liggéeye ak sama alal, ndaxte dootoo nekkati sama bëkk-néeg.”

³ « Bëkk-néeg bi di xalaat naan : “Nu may def nag, segam sama njaatige dafa may dàq ci liggéey bi mu ma joxoon ? Dem beyi ? Awma kàttanam. Yelwaani ? Rus naa ko. ⁴ Xam naa ni may def, ba su ma ñàkke sama liggéey, ay nit fat ma.” ⁵ Noonu mu daldi woolu kenn ku nekk ca ña ameelon njaatigeem bor. Ka jékka ñëw, mu ne ko : “Ñaata nga ameel sama njaatige ?” ⁶ Mu ne ko : “Téeméeri bidonji diwu *oliw.” Bëkk-néeg ba ne ko : “Sa kayit a ngii. Toogal fii gaaw te bind juróom fukk.” ⁷ Mu neeti keneen :

“Yaw nag, ñaata nga ko ameel ?” Mu ne ko : “Témeéri saakuy pepp.” Bëkk-néeg ba ne ko : “Sa kayit a ngii. Bindal juróom ñett fukk.” ⁸Njaatige ba nag daldi naw ni bëkk-néeg bu njoblan boobu muuse woon. Ndaxte ñi bokk ci àddina ñoo gëna muus ci li ñu jote ci seen diggante ak seen moroom, ba raw ñi bokk ci leeru Yàlla. »

⁹Yeesu teg ca ne : « Maa ngi leen di wax lii : sàkkuleen ay xarit jaare ko ci alalu àddina, ngir bu alal nekkatul, ñu man leena fat ca dal yu sax ya. ¹⁰Nit ku maandu ci yëf yu néew, dina maandu itam ci yu bare. Ku jubadi ci yëf yu néew, du jub ci yu bare. ¹¹Su fekkeente ne nag jubuleen ci alalu àddina, kon ku leen di dénk alal ju wóor ji ? ¹²Te su ngeen maandu wul ci alal ji ngeen moomul, kon ku leen di jox alal ji ngeen moom ?

¹³« Benn jaam manula jaamoondoo ñaari sang ; fàww nga bañ kii, bëgg ki ci des, walla nga jàpp ci kenn ki, xeeb ki ci des. Manuleena boole jaamu Yàlla ak jaamu Alal. »

¹⁴*Farisen yi déglu li Yeesu doon wax lépp, tàmbali di ko reetaan, ndaxte ñu bëggoon xalis lañu. ¹⁵Waaye Yeesu ne léen : « Yéen yéena ngi fexee jub ci kanam nit ñi waaye Yàlla xam na seen xol. Ndaxte li nit ñiy fonk, Yàlla sib na ko.

¹⁶« Yoonu *Musaa wi ak waxi yonent yi ñu ngi fi woon ba kera *Yaxya di ñëw. La ko dale foofa nag, yégle nañu xibaaru jàmm bi ci nguuru Yàlla, te ñépp a ngi góor-góorlu, ngir dugg ci. ¹⁷Waaye nag asamaan ak suuf jóge fi moo gëna yomb randal wenn rédd ci arafu yoonu Musaa.

¹⁸« Ku fase sa soxna, ba noppi takk keneen, njaaloo nga, te ku takk jigéen ju jëkkëram fase, njaaloo nga.

Boroom alal ji ak Lasaar

¹⁹« Dafa amoon boroom alal juy sol yére yu rafet te jafe, tey dund bés bu set dund gu neex. ²⁰Fekk miskin mu ñuy wax Lasaar daan tëdd ca buntu këram, fees dell ak ay góom, ²¹te bu sañoon, di lekk ci desiti ñam wiy rot ci lekkukaayu boroom alal ji. Xaj yi sax daan nañu ñëw, di mar ay góomam.

²²« Noonu miskin ma dee, malaaka yi yóbbu ko ca wetu *Ibraayma. Boroom alal ja itam dee, ñu suul ko. ²³Bi ñu koy mbugal ca sawara, mu téen, séen fu sore Ibraayma ak Lasaar ci wetam. ²⁴Noonu mu yuuxu ne : “Maam Ibraayma, yërëm ma ! Yebalal Lasaar, mu sëpp catul baaraamam ci ndox, seralal ma sama làmmiñ, ndaxte maa ngi sonn lool ci sawara

sii !” ²⁵Ibraayma ne ko : “Sama doom, fàttalikul ne jot nga sa bannenx ci àddina, fekk Lasaar dëkk ci tiis. Looloo tax xolam sedd fii, yaw nag, ngay sonn. ²⁶Rax-ca-dolli it am na kàmb gu xóot sunu diggante ak yéen, ba tax ñi bégga jóge fii jëm ci yéen, walla ñi bégga jóge foofu jëmsi ci nun, duñu ko man.”

²⁷« Noonu boroom alal ja ne : “Kon nag maam, maa ngi lay ñaan, nga yebal Lasaar ca sama kër baay, ²⁸ndaxte am naa fa juróomi rakk. Na léen artu, ngir ñu baña ñëw ñoom itam ci bérabu metit wii.” ²⁹Ibraayma ne ko : “Say doomu baay, ñu ngeek yoonu *Musaa ak téerey yonent yi. Nañu léen déggal.” ³⁰Boroom alal ja ne ko : “Déedéet, maam Ibraayma, waaye su kenn dekkee, dem ca ñoom, dinañu tuub seeni bàkkaar.” ³¹Waaye Ibraayma ne ko : “Su ñu dégluwul Musaa ak yonent yi, kon ku dekki sax, du tax ñu gëm.” »

Bàkkaar, ngëm, ak warugaru jaam

17 ¹Yeesu waxaat ay taalibeem ne léen : « Fiir yuy yóbbe nit bàkkaar manta ñàkk, waaye toroxte dal na ki koy lal. ²Ñu takk *doj wu réy ci baatam, sànni ko ci géej moo gën ci moom muy daaneel ci bàkkaar kenn ci ñi gëna tuuti ci ñii. ³Wottuleen seen bopp.

« Bu sa mbokk tooñee, yedd ko. Bu réccoo, baal ko. ⁴Te su la tooñee juróom ñaari yoon ci bés bi, te ñëw ci yaw juróom ñaari yoon ne la : “Tuub naa ko,” nanga ko baal. »

⁵Ndaw ya wax Boroom bi ne ko : « Yokkal sunu ngëm. » ⁶Boroom bi ne léen : « Su ngeen amee ngëm gu tuuti sax niw peppu *fuddën, kon dingeen mana ne garab gii : “Buddeekul, dem jëmbëtu ca géej ga,” te dina def li ngeen wax.

⁷« Kan ci yéen bu amoon surga bu beyi walla bu sàmmi ba ñëw, ndax dafa ko naa : “Kaay lekk”? ⁸Déedéet. Xanaa kay da ko naan : “Defaral ma reer bi. Takkul te tibbal ma, ba ma lekk te naan, ba noppi nga doora lekk te naan.” ⁹Li surga ba topp ndigal, ndax tax na mu yelloo ngërëm ? Déedéet. ¹⁰Noonu yéen itam bu ngeen toppee li ñu leen sant lépp ba noppi, dangeena war ne : “Ay surga rekk lanu. Sunu warugar lanu def.” »

Yeesu faj na fukki gaana

¹¹Bi muy dem *Yerusalem ba tey, Yeesu jaar ci dig wiy xàjjale Samari ak Galile. ¹²Bi muy jub benn dëkk, fukki *gaana ñëw, dogale ko. Ñu taxaw dànd ko, di wax ca kaw naan : ¹³« Yeesu,

killifa gi, yërëm nu ! » ¹⁴Naka la léen Yeesu di gis, naan léen : « Demleen won seen bopp *sarxalkat ya. »

Bi ñuy dem, ñu daldi set. ¹⁵Kenn ci ñoom gis ne wér na, daldi dëpp, di manggal Yàlla ak baat bu xumb. ¹⁶Mu dëpp jëëm ca tàñki Yeesu, di ko gërëm. Fekk nitu *Samari la woon. ¹⁷Noonu Yeesu daldi ne : « Xanaa du fukk yépp a wér ? Ana juróom ñeent ña nag ? ¹⁸Amul kenn ci ñoom ku ñëw gërëm Yàlla ku dul doxandéem bii ! » ¹⁹Noonu Yeesu ne ko : « Jógal dem ; sa ngëm faj na la. »

Li xew bu Doomu nit ki ñëwee

²⁰*Farisen yi laaj Yeesu ne ko : « Kañ la Yàlla di tëral nguuram ? » Mu ne léen : « Bu Yàlla di wàcce nguuram ci nit ñi, kenn du ko mana teg bët. ²¹Duñu mana wax it ne : “Xool-leen, mi ngi fii,” walla : “Ma nga fale,” ndaxte nguuru Yàlla wàcc na ci seen biir. »

²²Noonu mu ne taalibe ya : « Jamono dina ñëw, fu ngeen di bégga gis su doon sax benn fan ci jamono ju *Doomu nit ki di ñëw, waaye dungeen ko gis. ²³Dees na leen ne : “Mi ngi fii !” walla : “Ma nga fale !” Buleen dem, mbaa ngeen di léen topp. ²⁴Ndaxte ni melax naan ràyye ci asamaan, di leeral gii wet, ba ca gee, noonu it la Doomu nit ki di mel ci bésam. ²⁵Waaye balaa booba fàww mu sonn lool te niti jamono jii dëddu ko.

²⁶« La xewoon ca bési Nóoyin, dina xewaat ci bési Doomu nit ki. ²⁷Nit ñaa ngi doon lekk ak di naan, di jël jabar ak a séyi, ba bés ba Nóoyin duggee ca gaal ga. Noonu mbënn ma ñëw, rey léen ñoom ñépp.

²⁸« Dina mel it ni la xewoon ca bési Lóot. Nit ñaa ngi doon lekk ak di naan, di jënd ak di jaay, di ji ak di tabax. ²⁹Waaye bés ba Lóot génnee *Sodom, Yàlla tawloo sawara ak tamarax, rey léen ñoom ñépp. ³⁰Noonu lay mel, bés bu Doomu nit kiy feeñ.

³¹« Ca bés boobee ku nekk ca kaw kër ga te ay bagaasam nekk ca biir, bumu wàcc jëli léen. Te it ku nekk ca tool ya, bu mu ñibbi. ³²Fàttalikuleen soxnas Lóot ! ³³Kuy wuta rawale sa bakkan, dinga ko ñàkk, waaye ku ko ñàkk, dinga dund. ³⁴Maa ngi leen koy wax : ca jamono jooju, ñaar dinañu bokka tëdd guddi, dees na yóbbu kenn ki, bàyyi ka ca des. ³⁵⁻³⁶Ñaari jigéen dinañu wolandoo, dees na yóbbu kenn ci, bàyyi ka ca des. »

³⁷Taalibe yi ne Yeesu : « Fu loolu di xewe, Boroom bi ? » Yeesu ne léen : « Fa médd nekk, la tan yiy dajee. »

Léebu àttekat bi ak jigéen ju jëkkëram faatu

18 ¹Noonu Yeesu wax léen itam léeb wii ngir xamal léen ne war nañoo sax ci ñaan te baña xàddi. ²Nee na : « Dafa amoon cib dëkk, benn àttekat bu ragalul Yàlla te faalewul mbindeef. ³Amoon na itam ca dëkk ba jigéen ju jëkkëram faatu ju daan faral di ñëw ci moom, naan ko : “Àtte ma ak sama noon !” ⁴Àttekat ba bañ lu yàgg, waaye am bés mu ne ci xelam : “Ragaluma Yàlla te faalewuma mbindeef, ⁵waaye jigéen jii lakkal na ma ; kon dinaa ko àtte, ngir mu bañatee ñëw sonal ma. Dina rey ak ay wax.” »

⁶Boroom bi tegaat ca ne : « Dégluleen bu baax li àttekat bu bon boobu wax ; ⁷ndax Yàlla du àtte jub mbooloom mi mu tànn te ñu koy ñaan wall guddi ak bëccëg ? Ndax dina léen xaarloo ? ⁸Maa ngi leen koy wax, dina léen àtte jub ci lu gaaw. Waaye bu *Doomu nit ki ñëwee, ndax dina fekk ngëm ci àddina ? »

Léebu Farisen bi ak juutikat bi

⁹Yeesu waxaat léeb wii nit, ñi foog ne jub nañu tey xeeb ñi ci des. ¹⁰Mu ne : « Dafa amoon ñaari nit ñu dem ca kër Yàlla ga, di ñaan. Kenn ki ab *Farisen la, ki ci des *juutikat. ¹¹Farisen baa nga taxaw di ñaan ci xelam naan : “Yaw Yàlla, maa ngi lay sant ci li ma melul ni ñeneen ñiy sàcc, di def lu jubadi te di njaaloo, rawatina juutikat bii. ¹²Ayu-bés gu nekk damay woor ñaari yoon, di joxe asaka ci lépp lu ma wut.”

¹³« Juutikat ba moom, ma nga taxaw fu sore te bëggula siggi sax, xool ca asamaan. Waaye ma ngay fëgg dënnam te naan : “Yaw Yàlla, yërëm ma, man miy bàkkaarkat.” »

¹⁴Yeesu teg ca ne : « Maa ngi leen koy wax, nit kooku, ba muy ñibbi këram, moom la Yàlla àtte ni ku jub, waaye du Farisen ba. Ndaxte képp kuy yékkatiku dees na la suufeel, te kuy suufeeleu, ñu yékkati la. »

Liir yi

¹⁵Amoon na ay nit, ñuy indil Yeesu ay liir, ngir mu teg léen ay loxoom. Bi taalibe ya gisee loolu, ñu gëdd léen. ¹⁶Waaye Yeesu woo léen ne : « Bàyyileen xale yi, ñu ñëw ci man, te buleen léen tere, ndaxte ñu mel ni ñoom ñoo yelloo nguuru Yàlla. ¹⁷Ci dëgg, maa ngi leen koy wax, ku woyoful ni xale, nangu nguuru Yàlla, doo ci mana dugg. »

Njiitu Yawut bu bare alal

¹⁸Benn njiitu Yawut laaj Yeesu ne ko : « Kilifa gu baax gi, lu ma wara def, ba am wàll ci dund gu dul jeex ? » ¹⁹Yeesu ne ko : « Lu tax nga wooye ma ku baax ? Yàlla rekk a baax. ²⁰Xam nga ndigal yi : “Bul njaaloo, bul bóome, bul sàcc, bul seede lu dul dëgg, teralal sa ndey ak sa baay.” » ²¹Njiit la ne ko : « Loolu lépp sàmm naa ko li dale ci sama ndaw ba tey. » ²²Bi Yeesu déggee loolu, mu ne ko : « Lenn rekk moo la dese. Jaayal li nga am lépp, séddale ko misikin yi te dinga woomle ca asamaan ; boo noppee, nga ñëw topp ci man. » ²³Bi nit ka déggee loolu, mu am tiis, ndaxte ku bare woon alal la. ²⁴Yeesu xool ko, daldi ne : « Boroom alal, dugg ci nguuru Yàlla, lu jafee ngoogu ! ²⁵Gilém jaar ci bën-bënu puso moo gëna yomb boroom alal dugg ci nguuru Yàlla. » ²⁶Ñi doon déglu daldi ne : « Kon nag ku mana muc ? » ²⁷Yeesu ne léen : « Li të nit ñi, tëwul Yàlla. »

²⁸Noonu Piyeer ne : « Nun de, dëddu nanu li nu am lépp, topp la. » ²⁹Yeesu ne léen : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, képp ku dëddu kër walla soxna walla ay doomi ndey walla ay waajur walla ay doom ngir nguuru Yàlla, ³⁰dinga am tey jii ay yooni yoon, ak dund gu dul jeex ëllëg. »

Yeesu xamle na ñetteelu yoon ne dina dee, dekki

³¹Yeesu wéetoo ak fukki taalibe yi ak ñaar ne léen : « Nu ngi dem *Yerusalem, te li yonent yi bindoon lépp ci mbirum *Doomu nit ki dina mat. ³²Dinañu ko jébbal ñi dul Yawut, ñu ñaawal ko, saaga ko, tifli ci kawam. ³³Gannaaw bu ñu ko dóoree ay yar ba noppi, dinañu ko rey, waaye ca ñetteelu fan ba dina dekki. »

³⁴Waaye taalibe ya déggũ li mu léen doon wax ; kàddu yooyu ump na léen, te xamuñu li waxi Yeesu yooyu tekki.

Yeesu faj na ku gumba

³⁵Bi Yeesu di agsi dëkku Yeriko, am gumba gu toogoon ca wetu yoon wa, di yelwaan. ³⁶Naka la gumba ga dégg mbooloo di jàll, mu laaj lan moo xew. ³⁷Ñu wax ko ne : « Yeesum Nasaret moo fay jaar. » ³⁸Noonu mu yuuxu ne : « Yeesu, *Sëtu Daawuda, yërëm ma ! » ³⁹Ñi jiitu woon gëdd ko, ngir mu noppi. Waaye muy gëna yuuxu naan : « Sëtu Daawuda, yërëm ma ! » ⁴⁰Noonu Yeesu taxaw, santaane ñu indil ko ko. Bi mu jegesee, Yeesu laaj

ko ne : ⁴¹« Loo bëggoon ma defal la ko ? » Mu ne ko : « Sang bi, damaa bëgga gis. » ⁴²Noonu Yeesu ne ko : « Na say bët gis ! Sa ngëm faj na la. » ⁴³Ca saa sa mu daldi gis. Noonu mu topp ci Yeesu, di màggal Yàlla. Mbooloo mépp gis loolu, di sant Yàlla.

Yeesu dugg na ca kër Sase

19 ¹Yeesu dugg na Yeriko, jaar ca dëkk ba, di dem. ²Waaye amoon na fa waa ju ñuy wax Sase. Njiitu *juutikat la, te di ku bare alal. ³Bëgg na gis kan mooy Yeesu, waaye dafa gàtt lool, ba manu koo gis ndax mbooloo ma. ⁴Noonu mu daw, jiituji ca yoon wa, yéeg ci genn garab ngir gis Yeesu, ndaxte foofa la naroonna jaar. ⁵Bi Yeesu dikkee ba tollook garab ga nag, mu téen ne ko : « Sase, wàccal gaaw, ndax tey sa kër laa wara dal. »

⁶Sase daldi gaawantu wàcc, ganale ko ak mbég. ⁷Ñépp gis loolu, di ñurum-ñurumi naan : « Mi ngi dal cig këru boroom bàkkaar. » ⁸Waaye Sase taxaw ne Boroom bi : « Déglul Boroom bi, dogu naa may sama genn-wàllu alal misikin yi, te lu ma masa njublanj nit, jël alalam, dinaa ko fey ñeenti yoon lu ni tollu. » ⁹Yeesu ne ko : « Mucc gi wàcc na tey ci kër gii, ndaxte nit kii, ci askanu *Ibraayma la bokk itam. ¹⁰Ndaxte *Doomu nit ki ñëw na, ngir seet te musal ñi réer. »

Léebu surga, ya buur bi dénk xaaalisam

¹¹Bi nit ñi doon déglu kàddu yooyu, Yeesu teg ca léeb, ndaxte jege woon na *Yerusalem, te ñoom foogoon nañu ne nguuru Yàlla dafay daldi feeñ ca saa sa. ¹²Mu ne nag : « Dafa amoon boroom juddu bu rafet bu demoon ci réew mu sore, ngir ñu fal ko buur te mu délsiwaat. ¹³Noonu mu woo fukk ci ay surgaam, jox ku nekk benn libidoor^d, ne léen : “Liggéeyleen ci, ba may ñibsi.” ¹⁴Waaye waa réewam bëgguñu ko. Noonu ñu yónni ndaw ci gannaawam ne : “Bëggunu nit kii yilif nu.”

¹⁵« Bi ñu ko falee buur nag, ba mu délsi, mu woolu surga, ya mu joxoon wurus wa, ngir xam nan lañu ci liggéeye. ¹⁶Ku jëkk ka ñëw ne ko : “Sang bi, sa libidoor bii jur na fukki libidoor.” ¹⁷Buur ba ne ko : “Def nga lu baax, surga bu baax nga. Segam wone nga ne takku nga ci lu tuuti, falul ci fukki dëkk.” ¹⁸Surga ba ca topp ñëw ne : “Sang bi, sa libidoor ba indi na juróomi libidoor.” ¹⁹Buur ba ne ko : “Yaw, falul ci juróomi dëkk.”

^d19.13 Maanaam mina. Seetal *Xaalis* ci Leeral yi.

²⁰Keneen ñëw ne : “Sang bi, sa libidoor baa ngi nii. Dama koo fasoon ci sekkit, denc ko. ²¹Dama laa ragaloon, ndaxte ku néeg nga. Dangay nangu loo dénkaanewul, di dajale loo jiwul.” ²²Buur ba ne ko : “Ci say wax laa lay àtte, surga bu bon bi ! Xamoon nga ne, nit ku néeg laa, di nangu lu ma dénkaanewul, te dajale lu ma jiwul. ²³Lu tax nag yóbbuwoo sama xaalis ca denckati xaalis ya ? Bés bu ma ñëwee nag, ma mana jot sama xaalis ak la mu jur.”

²⁴« Ci kaw loolu mu ne ña taxawoon ca wetam : “Nanguleen libidoor bi ci moom, jox ko boroom fukki libidoor yi.” ²⁵Ñu ne ko : “Sang bi, am na fukki libidoor ba noppi.” ²⁶Buur ba ne léen : “Maa ngi leen koy wax, ku am, dinañu la dolli, waaye ku amul, li nga am as néew sax, dinañu ko nangu. ²⁷Waaye sama noon yi, ñi bëggul woon ma doon seen buur, indileen fii, rey léen ci sama kanam.” »

Yeesu dugg na Yerusalem

²⁸Bi mu waxee loolu ba noppi, Yeesu dafa daldi jiitu, jëm *Yerusalem. ²⁹Bi muy jege dëkki Betfase ak Betani, ci wetu tund wu ñuy wax *tundu Oliw ya, Yeesu yebal ñaar ci ay taalibeem, ³⁰ne léen : « Demleen ci dëkk bi ci kanam. Bu ngeen fa duggee, dingeen fa gis cumbur gu kenn masula war. Yiwileen ko, indi. ³¹Bu leen kenn laajee : “Lu tax ngeen koy yiwi ?” neleen ko : “Boroom bi da koo soxla.” »

³²Ñaari ndaw ya dem, fekk mbir ya deme, na léen ko Yeesu waxe woon. ³³Bi ñuy yiwi cumbur ga nag, ay boroomam ne léen : « Lu tax ngeen di yiwi cumbur gi ? » ³⁴Ñu ne : « Ndaxte Boroom bi da koo soxla. » ³⁵Noonu ñu indil cumbur gi Yeesu, daldi lal seeni yére ca kaw, yéegal ca Yeesu.

³⁶Bi muy dem, nit ñi di lalal Yeesu seeni yére ci yoon wi. ³⁷Bi ñu agsee fa mbartalum *tundu Oliw ya doore, taalibeem yépp fees ak mbég, tàmbalee màggal Yàlla ca kaw ndax kéemaan yu bare yi ñu gis. ³⁸Ñu ngi naan :

« Yaw buur biy ñëw ci turu Boroom bi, ku barkeel nga !

Na jàmm am ca asamaan, te ndam li féete ca bérab yu gëna kawe ! »

³⁹Waaye ay *Farisen yu nekkoon ca mbooloo ma ne Yeesu : « Kilifa gi, yeddal sa taalibe yi ! » ⁴⁰Noonu mu ne : « Maa ngi leen koy wax, bu ñu noppee ñoom, doj yiy xaacu. »

⁴¹Bi Yeesu jegee dëkk ba, ba séen ko, mu jooy ko ⁴²naan : « Cáy yaw itam, boo xamoon bésuub tey yi la mana indil jàmm !

Waaye fi mu ne manuloo koo gis. ⁴³Bés dina ñëwi yu say noon di jal, wërale la. Dinañu la tëj ci biir, tanc la. ⁴⁴Dinañu la yàqate, yaw ak sa waa dëkk. Doj dootul des ci kaw doj ci yaw, ndaxte raññeewoo jamono ji Yàlla ñëwe, wallusi la. »

Yeesu jàngle na ca kër Yàlla ga

⁴⁵Gannaaw loolu Yeesu dugg ca kër Yàlla ga, daldi dàq ña fay jaay, ⁴⁶naan léen : « Mbind mi nee na : “Sama kër këru ñaan ci Yàlla lay doon ; waaye yéen def ngeen ko këru sacc.” »

⁴⁷Bés bu nekk Yeesu di jàngle ca kër Yàlla ga. *Sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya, ñoom ak njiiti xeet wa, ñu ngi ko doon wuta reylu. ⁴⁸Waaye xamuñu woon lan lañu mana def, ndaxte nit ñépp a ngi ko doon déglu, bañ benn baat raw léen.

Sañ-sañu Yeesu

20 ¹Benn bés Yeesu doon jàngal nit ña ca kër Yàlla ga, di léen yégal xibaaru jàmm bi. *Sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya ak njiit ya ñëw ne ko : ²« Wax nu ci ban sañ-sañ ngay defe yëf yii, walla kan moo la may boobu sañ-sañ. » ³Yeesu ne léen : « Man itam dinaa leen laaj lenn : waxleen ma, ⁴la *Yaxya daan def, di *sóob nit ñi ci ndox, fu mu ko jële, ci Yàlla walla ci nit ñi ? » ⁵Ñu waxtaan ci seen biir naan : « Bu nu nee : “Ci Yàlla,” dina laaj : “Lu tax gëmuleen ko kon ?” » ⁶Te bu nu nee : “Ci nit ñi,” mbooloo mépp dinañu nu sànni ay xeer, ndaxte gëm nañu ne Yaxya yonent la woon. » ⁷Noonu ñu ne ko xamuñu fu mu ko jële. ⁸Yeesu ne léen : « Kon man itam дума leen wax ci ban sañ-sañ laay defe yëf yii. »

Léebu beykat yi

⁹Noonu Yeesu daldi wax nit ña léeb wii : « Amoon na nit ku jëmbët toolu reseñ, batale ko ay beykat, dem tukki tukki bu yàgg. ¹⁰Bi tool bi ñoree nag, mu yónni surga ci ñoom, ngir jot wàllam ci meññeef gi. Waaye beykat yi dóor ko ay yar, dàq ko, mu dellu ak loxoy neen. ¹¹Mu yónniwaat beneen surga, ñu dóor ko moom itam, toroxal ko, dàq ko, mu dellu ak loxoy neen. ¹²Mu yónneeti ñetteelu surga, ñu gaañ ko, dàq ko.

¹³« Boroom tool ba daldi ne : “Nan laay def nag ? Dinaa yónni sama doom, sama reeni xol. Xëy na ñu weg ko, moom.” ¹⁴Waaye bi beykat yi gisee doom ji, ñu ne ci seen biir : “Kii moo wara donn tool bi ; nan ko rey, moom ndono li.” ¹⁵Ñu génne ko tool bi nag, rey ko. »

Noonu Yeesu laaj léen : « Nu léen boroom tool bi di def, nag ?
 16 Xanaa ñëw, rey beykat yooyu, dénk tool ba ñeneen. » Bi Yeesu waxee loolu, nit ña ne ko : « Yàlla tere ! » 17 Waaye Yeesu ne léen jàkk, daldi ne : « Kon nag lu baat yii ci Mbind mi di tekki :

“Doj wa tabaxkat ya sànni,
 mujj na di doju koñ.”

18 Képp ku dal ci doj woowu, dammto, te ku mu dal ci sa kaw, rajaxe la. »

19 *Xutbakat ya ak *sarxalkat yu mag ya ñu ngi doon wuta jàpp Yeesu ca taxawaay ba, ndaxte xam nañu ne ñoo tax mu wax léeb woowu. Waaye ragal nañu mbooloo ma.

Galag gi ñuy fey buur bi Sesaar

20 Noonu ñu koy yeeru, daldi yónni ay nit ñu mbubboo njub, sas léen ñu fexe koo jàpp ci ay waxam, ngir jébbal ko boroom réew, ma yor kilifteef ak sañ-sañ. 21 Ñu daldi ñëw ci Yeesu ne ko : « Kilifa gi, xam nanu ne li ngay wax te di ko jàngle lu jub la. Amuloo parlàqu, waaye dangay xamle yoonu Yàlla ci bu wóor. 22 Wax nu, ndax jaadu na, nu fey buur bi *Sesaar galag walla déet. »

23 Waaye Yeesu xam na seen peXe ne léen : 24 « Wonleen ma posetu *denariyon. Kan lañu ci def nataalam ak turam ? » Ñu ne ko : « Sesaar. » 25 Noonu mu ne léen : « Joxleen nag Sesaar li Sesaar moom, te jox Yàlla li Yàlla moom. »

26 Noonu manañu ko wona jàpp ciy waxam ci kanam mbooloo ma ; ñu waaru ci tontam, ba wedam.

Sadusen ak ndekkite li

27 Noonu ay nit, ñu bokk ci *Sadusen yi, ñëw ci moom. Sadusen yi nag ñoom weddi nañu ndekkite li. Noonu ñu laaj ko ne : 28 « Kilifa gi, *Musaa bindal na nu ne, ku magam faatu te bàyyiwul doom ak soxnaam, kooku war na donn jigéen ji, ba yékkati giiru magam. 29 Amoon na fi nag juróom ñaari góor ñu bokk ndey ak baay. Taaw ba takk jabar, faatu, te bàyyiwul doom. 30-31 Ñaareel ba takk jigéen ja, def noonu ; ak ñetteel ba, ba juróom ñaar ñépp faatu te bàyyiwuñu doom. 32 Gannaaw ga nag jigéen ja it faatu. 33 Ci ndekkite li nag, kan ci ñoom moo wara donn jigéen ja, fekk ku nekk ci juróom ñaar ñi mas na koo takk ? »

34 Yeesu ne léen : « Ci àddina sii, góor ñi ak jigéen ñi dañuy séy. 35 Waaye ña ñu àtte ne yeyoo nañoo bokk ci dundu èllëg

ak ci ndekkite li, kenn du am jabar, kenn du am jëkkër. ³⁶Dafa fekk ne manatuñoo dee, ndaxte dañuy mel ni malaaka yi. Ay doomi Yàlla lañu ndaxte doomi ndekkite lañu. ³⁷Te Musaa sax wone na ne, néew yi dinañu dekki, ci saarum ngarab si. Foofa Musaa wooye na fa Boroom bi : “Yàllay *Ibraayma, Yàllay Isaaxa, di Yàllay *Yanqóoba.” ³⁸Kon nag nekkul Yàllay ñi dee waaye Yàllay ñiy dund la, ndaxte Yàllaa tax ñépp di dund. »

³⁹Ci kaw loolu ay *xutbakat ne ko : « Li nga wax dëgg la, kilifa gi ! »

⁴⁰Ndaxte kenn ci ñoom ñemeetu koo laaj dara.

Mbaa Almasi bi mooy sētu Daawuda ?

⁴¹Noonu Yeesu ne léen : « Lu tax nit ñi di wax ne, *Almasi bi mooy *sētu Daawuda ? ⁴²Ndaxte Daawuda moom ci boppam moo ne ci Sabóor :

“Boroom bi nee na sama Boroom :

‘Toogal ci sama ndijoor,

⁴³ba kera may daaneel

say noon ci sa kanam.’ ”

⁴⁴Gannaaw Daawuda nag wooye na ko “Boroom bi,” nu muy nekke sêtam ? »

⁴⁵Bi ko nit ña fa nekkoon ñépp doon déglu, Yeesu ne ay taalibeem : ⁴⁶« Moytuleen *xutbakat yi ; dañoo bëgg di doxantu, sol ay mbubb yu réy, te ñépp di léen nuyoo ñaari loxo ci pénc mi. Ci jàngu yi, toogu yu féete kanam lañuy wut, te toogu yu yiw lañuy taamu ci reeri xew yi. ⁴⁷Ñu ngi lekk alalu jigéen ñi seen jëkkër faatu, di ñaan Yàlla ay ñaani ngistal yu gudd. Seen mbugal dina gëna tar. »

Saraxu soxna si

21 ¹Noonu Yeesu siggi, séen ay boroom alal ñuy dugal seen sarax ca ndab ya ca kër Yàlla ga. ²Mu gis itam jenn jigéen ju jëkkëram faatu te mu ñàkk, ju fa def ñaari poseti xàñjar^e. ³Noonu mu daldi ne : « Ci dëgg, maa ngi leen koy wax, jigéen ju ñàkk jee moo ëpp ñeneen ñépp lu mu joxe. ⁴Noom ñépp dañu sàkk ci seen barele, waaye moom dafa sàkk ci néewleem, ba joxe xaalis bi mu waroona dunde. »

^e 21.2 Mooy posetu lepton. Seetal *Xaalis* ci Leeral yi.

Yàqug Yerusalem ak dellusig Doomu nit ki

⁵Noonu ay nit doon wax ci lu jëm ca kër Yàlla ga, ak ni ñu ko rafetale ak ay doj yu jafe ak alal ju ñu jébbal Yàlla. Waaye Yeesu ne léen : ⁶« Li ngeen gis fii lépp, jamono dina ñëw joo xam ne dina daanu, ba doj dootul des ci kaw doj. »

⁷Ñu laaj ko ne : « Kilifa gi, kañ la loolu di am ? Ak luy tegtal ne looloo ngi waaja xew ? » ⁸Yeesu ne : « Moytuleen, bu leen kenn nax. Ndaxte ñu bare dinañu ñëw ci sama tur ne : “Moom laa,” walla ñu naan : “Jamono ji jegesi na.” Buleen topp ñooñu. ⁹Bu ngeen déggee ay xare ak ay réew yu jóg, wottuleena tiit, ndaxte fàww yooyule jékka am. Waaye taxul mujug jamono daldi taxaw. »

¹⁰Noonu mu teg ca ne : « Xeet dina jóg, xeex ak weneen xeet, réew dina xeex ak meneen réew. ¹¹Suuf dina yëngu yëngu yu réy, te wopp ak xiif dina am ci bérab yu bare. Dina am it ay xew-xew yu raglu ak ay firnde yu mag yuy jóge asamaan. ¹²Waaye bala looloo xew, dees na leen jàpp, fitnaal leen, di leen jébbal àttekat yi ca jàngu ya, těj leen kaso. Dees na leen yóbbu ci kanam i buur ak i boroom réew ndax sama tur. ¹³Loolu dina leen ubbil bunt, ba ngeen man maa seedeel. ¹⁴Fasleen yéenee baña wut lay ngir musal seen bopp. ¹⁵Ndaxte man ci sama bopp maa leen di jox kàddu ak xel moo xam ne seeni noon duñu ko mana teggi, mbaa ñu di ko weddi. ¹⁶Seenii waajur sax ak seeni doomi ndey, seeni bokk ak seeni xarit, dinañu leen jébbal àttekat yi, ba ñu rey ñenn ci yéen. ¹⁷Te ñépp dinañu leen bañ ndax sama tur. ¹⁸Waaye seen genn kwar sax du neen. ¹⁹Seen muñ moo leen di musal.

²⁰« Bu ngeen gisee ay xarekat wër dëkku *Yerusalem, xamleen ne jamono, ji ñu koy yàq, agsi na. ²¹Kon nag ku nekk ci biir diiwaanu Yude, nanga daw ca tund ya ; ku nekk ci biir dëkk bi, nanga ko génn ; te ku nekk ca tool ya, bul dugg ca dëkk ba ! ²²Ndaxte ci bés yooyu Yàlla dina fey jéf yi, te li ñu bindoon ci téereb Yàlla dina mat. ²³Ngalla jigéen ñi ëmb ca bés yooya, ngalla it ñiy nàmpal ! Ndaxte tiis wu metti dina am ci réew mi, te Yàlla dina wàcce meram ci waa réew mii. ²⁴Dees na léen reye ak i jaasi, jàpp léen jaam, yóbbu léen ci réewi àddina sépp. Te ñi dul Yawut dinañu nappaaje Yerusalem, ba kera jamonoy ñi dul Yawut mat.

²⁵« Ay firnde dinañu feeñ ci jant bi, ci weer wi ak ci biddiiw yi. Ci kaw suuf xeet yi dinañu tiit, jaaxle ndax riiru géej gi ak

yëngu-yëngub duus yi. ²⁶Bu boobaa nit ñiy xëm ndax tiitaange, bu ñuy xalaat musiba, yi nara wàcc ci àddina, ndaxte dees na yëngal kàttani asamaan. ²⁷Noonu dinañu gis *Doomu nit ki di ñëw ciw niir, ànd ak kàttan ak ndam lu réy. ²⁸Bu mbir yooyu di tàmbalee xew nag, boo yaboo ngeen siggi, téen, ndaxte seen *njot jubsì na. »

²⁹Noonu Yeesu misaal léen lii : « Xool-leen garabu *figg ak yeneen garab yi. ³⁰Bu ñu gisee ñu sëq, soxlawuleen kenn wax leen ne, nawet bi jubsì na xaat. ³¹Noonu itam bu ngeen gisee loolu lépp xew, xamleen ne nguuru Yàlla jege na.

³²« Ci dëgg maa ngi leen koy wax, niti jamono jii duñu wéy, te loolu lépp amul. ³³Asamaan ak suuf dinañu wéy, waaye samay wax du wéy mukk.

³⁴« Moytuleen seen nafsù diigal leen ci yàqute ak ci màndite ak ittey àddina, ba bés boobu bett leen ni mbaal. ³⁵Ndaxte dina dal ci ñépp ñi nekk ci kaw suuf. ³⁶Yewwuleen, di sax ci ñaan, ngir ngeen mana mucc ci loolu lépp wara xew, te mana taxaw ak kóolote ci kanam Doomu nit ki. »

³⁷Yeesoo ngi daan yendoo jàngle ca kër Yàlla ga, te bu guddee mu dem ca tund wu ñuy wax *tundu Oliw ya, fanaan fa. ³⁸Te nit ñépp dañu daan teela xëy ca kër Yàlla ga, di ko déglu.

Njiiti yoon yi fexeel nañu Yeesu

22 ¹Màggalu *Mburu ma amul lawiir jege woon na, te ñu di ko wax bésu *Mucc ba. ²*Sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya di wut pexem reylu Yeesu, ndaxte dañoo ragaloon nit ña. ³Noonu *Seytaane daldi solu Yudaa, mi ñuy wooye Iskariyo te mu bokkoon ca fukki taalibe ya ak ñaar. ⁴Noonu Yudaa dem waxtaani ak sarxalkat yu mag ya ak kilifay wottukati kër Yàlla ga, ba xam nan la léen di jébbale Yeesu. ⁵Ñu am ca bànnex bu réy, dig ko xaaalis. ⁶Yudaa nangu, di fexe jamono ju mu léen mana jébbal Yeesu, fu mbooloo ma nekkul.

Reer bu mujj ba

⁷Bésu màggalu *Mburu ma amul lawiir agsi, ca bés boobu lañu waroona rendi gàttub bésu *Mucc ba. ⁸Noonu Yeesu yebal Piyeer ak Yowaana ne léen : « Demleen, defaral nu reeru bésu Mucc ba. » ⁹Ñu ne ko : « Fan nga bëggoon, nu defare ko fa ? » ¹⁰Mu ne léen : « Bu ngeen duggee ca dëkk ba, góor gu yenu njaq

lu def ndox, dina taseek yéen. Toppleen ci moom ba ca kër ga muy dugg, ¹¹te ngeen ne boroom kër ga : “Kilifa gi nee na : Ana néegu gan, bi may lekke reeru bésu Mucc ba, man ak samay taalibe ?” ¹²Noonu dina leen won néeg bu féete kaw, te yaa, ñu defar ko ba noppi. Foofa ngeen koy defare. »

¹³Ñu dem, gis lépp, ni léen ko Yeesu waxe woon. Noonu ñu defar reer bi.

¹⁴Bi waxtu wi jotee Yeesu toog ak ndaw yi, ¹⁵ne léen : « Yàkkamti woon naa lool lekk ak yéen reeru bésu Mucc bii, laata ñu may sonal. ¹⁶Ndaxte maa ngi leen koy wax, dootuma ko lekk muk, lu dul ba kera mu mat ci nguuru Yàlla. »

¹⁷Noonu mu fab kaas, daldi sant Yàlla ne : « Jël-leen kaas bii, séddoo ko. ¹⁸Ndaxte maa ngi leen koy wax, dootuma naan ndoxum reseñ mi, ba kera Yàlla di tëral nguuram. »

¹⁹Gannaaw loolu mu jël mburu, sant Yàlla, damm ko, joxleen ko ne : « Lii sama yaram la, wi ma joxe ngir yéen. Defleen lii, ngir fàttaliku ma. »

²⁰Noonu itam bi ñu lekkee ba noppi, mu jël kaas bi ne léen : « Kaas bii mooy misaal kóllère gu bees gi Yàlla fas jaarale ko ci sama deret, ji tuuru ngir yéen. ²¹Waaye nag loxob ki may wor a ngi nekk ak man ci ndab li. ²²*Doomu nit ki mu ngi dem, ni ñu ko dogale. Waaye ki koy wor dina torox. » ²³Noonu taalibe yi di laajante ci seen biir, kan ci ñoom mooy nara def loolu.

²⁴Taalibe ya it di werante, ngir xam kan ci ñoom moo gëna màgg. ²⁵Yeesu ne léen : « Buuri xeeti àddina dañu léen di dóor yetu nguur, te kilifa yi dañuy sàkku ngërëm. ²⁶Waaye yéen buleen def noonu. Ki gëna màgg ci yéen, na nekk ni ki gëna ndaw, te njiit mel ni surga. ²⁷Ki toog ca lekkukaay ba, moom ak surgaam, ñoom ñaar kan moo ci gëna màgg ? Xanaa du ki toog ci lekkukaay bi ? Waaye man maa ngi ci seen biir ni surga. ²⁸Yéen nag yéenay ñi ànd ak man ci samay fitna. ²⁹Man nag jox naa leen sañ-sañu nguuru, ni ma ko sama Baay joxe. ³⁰Dingeen lekkandoo te naanandoo ak man ci sama nguur. Te dingeen toog ci jal yi, di àtte fukki giir ak ñaar yu *bànni Israyil. »

³¹Yeesu teg ca ne : « Simon, Simon! *Seytaane ñaan na, ñu jébbal leen ko, ngir mu teqale leen ni ñu teqalee *dugub ak xatax. ³²Waaye man ñaanal naa la, ngir sa ngëm dëgër. Te yaw, boo désee, nanga dëgëral sa bokki taalibe yi. » ³³Piyeer ne ko : « Boroom bi, àttan naa ànd ak yaw ca kaso, ba ci dee sax. »

³⁴Yeesu ne ko : « Piyeer, maa ngi la koy wax, bala ginaar a sab tey jii, dinga weddi ñetti yoon ne xam nga ma. »

³⁵Noonu Yeesu ne léen : « Ba ma leen yebalee te yóbbaaalewuleen woon xaalis, mbuus, walla dàll, ndax ñàkkoon ngeen dara ? » Ñu ne ko : « Déédéet. » ³⁶Mu ne léen : « Léegi nag képp ku am xaalis, na ko jël ; te ku am mbuus, na ko jël ; ku amul jaasi, na jaay mbubbam, jènde ko jaasi. ³⁷Ndaxte maa ngi leen koy wax, lii Mbind mi wax fàww mu am ci man, bi mu nee : “Boole nañu ko ak ñu bon ña.” Ndaxte loolu jëm ci man mi ngi mat. » ³⁸Noonu taalibe ya ne ko : « Boroom bi, ñaari jaasee ngii. » Mu ne léen : « Doy na. »

Yeesu ñaan na ca tundu Oliw ya

³⁹Noonu Yeesu génn, dem ca *tundu Oliw ya, ni mu ko daan defe naka-jekk. Taalibeem ya topp ci moom. ⁴⁰Bi mu agsee ca bérab ba, mu ne léen : « Ñaanleen, ngir baña daanu cig fiir. » ⁴¹Noonu mu dànd léen, ba fu aw saan mana tollu, daldi sukk di ñaan ne : ⁴²« Baay, soo ko béggee, teggil ma kaasu naqar bii. Moona bumu doon sama coobare, waaye na sa coobare am. » ⁴³Noonu malaakam Yàlla daldi koy feeñu, may ko doole. ⁴⁴Ci biir tiis, Yeesu gèna sawar ci ñaan gi, ñaqam mel ni lumbi deret dal ci suuf.

⁴⁵Bi mu ñaanee ba noppi, mu jóg, délsi ci taalibe yi, fekk léen ñuy nelaw, ndaxte seen xol dafa sonnoon ak tiis. ⁴⁶Noonu mu ne léen : « Lu tax ngeen di nelaw ? Jógleen ñaan, ngir baña daanu cig fiir. »

Jàpp nañu Yeesu

⁴⁷Bi Yeesu di wax, mbooloo mu bare agsi ; ku ñuy wax Yudaa te mu bokkoon ci fukki ndaw yi ak ñaar jiite léen. Yudaa jegeni Yeesu, bégg koo foon. ⁴⁸Waaye Yeesu ne ko : « Ci foon ngay jébbale *Doomu nit ki ay noonam ! » ⁴⁹Bi ñi àndoon ak Yeesu gisee liy bégga xew, ñu ne : « Boroom bi, ndax nu dóore jaasi ? » ⁵⁰Kenn ci ñoom nag dóor surgab *sarxalkat bu mag ba, noppu ndijooram dagg. ⁵¹Waaye Yeesu daldi ne : « Bàyyileen. » Mu laal noppu waa ja, wéral ko.

⁵²Noonu Yeesu ne sarxalkat yu mag ya ak kilifay wottukati kër Yàlla ga ak njiiti xeet, wa ko jàppsi woon : « Jóg ngeen, gannaayoo jaasi ak yet, mel ni ñuy topp sàcc. ⁵³Moona maa nga woon ak yéen bés bu nekk ca kër Yàlla ga, te jàppuleen ma. Waaye léegi seen waxtu la, di jamonoy lëndëm. »

Piyeer weddi na Yeesu

⁵⁴Ñu jàpp Yeesu, yóbbu ko ca kër *sarxalkat bu mag ba. Piyeer topp fu sore. ⁵⁵Amoon na taal ca diggu ètt ba, ay nit toog, wër ko, Piyeer itam toog ci seen biir. ⁵⁶Ab mbindaan gis ko, mu toog, taal bi di ko leeral, mu ne ko jàkk ne : « Nit kii itam àndoon na ak moom. » ⁵⁷Waaye Piyeer weddi ko ne : « Soxna si, xawma kooku. » ⁵⁸Nees-tuut keneen gis ko ne : « Yaw itam ci ñoom nga bokk. » Piyeer ne ko : « Sama waay, bokkuma ci. »

⁵⁹Bi ñu tegee lu mat waxtu, keneen dikkaat ca wax ja ne : « Ci lu wóor nit kii àndoon na ak moom, nde Galile la jóge. » ⁶⁰Waaye Piyeer ne ko : « Sama waay, xawma li ngay wax ! » Bi kàddoom di daanu, faf ginaar daldi sab. ⁶¹Noonu Boroom bi geestu, xool Piyeer. Te Piyeer fàttaliku la ko Boroom bi waxoon ne : « Bala ginaar a sab tey jii, dinga ma weddi ñetti yoon. » ⁶²Piyeer daldi génn, di jooy jooy yu metti.

Ay alkaati ñaawal nañu Yeesu

⁶³Nit ñaa nga jàppoon Yeesu, di ko ñaawal ak di ko dóor. ⁶⁴Ñu ngi takkoon ay bëtam, di ko laaj, naan ko : « Yaw, wax nu ci kàddug Yàlla, ku la dóor ? » ⁶⁵Ñu ngi ko doon tifaar it yeneen saaga.

Yeesu taxaw na ci kanam Pilaat ak Erodd

⁶⁶Bi bët setee, kureelu njiiti xeet wa, maanaam *sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya, daldi daje, indi Yeesu ci seen kanam. ⁶⁷Ñu ne ko : « Soo dee *Almasi bi, wax nu ko. » Mu ne léen : « Su ma leen ko waxee, dungeen ma gëm. ⁶⁸Te su ma leen laajee, dungeen tontu. ⁶⁹Waaye gannaaw-si-tey, *Doomu nit ki dina toog ci ndijooru Yàlla, Aji Man ji. » ⁷⁰Noonu ñépp ne : « Kon nag yaay *Doomu Yàlla ji ? » Mu ne léen : « Yéen ci seen bopp wax ngeen ne moom laa. » ⁷¹Ñu daldi ne nag : « Lu nuy doyeeti seede léegi, ndegam nun ci sunu bopp noo ko nangoo ci gëmminam ! »

23 ¹Gannaaw loolu kureelu àttekat ya yépp daldi jóg, yóbbu Yeesu ca *Pilaat. ²Foofa ñu tàmbali di ko sosal naan : « Fekk nanu nit kii, muy fàbbi sunu réew, di léen teree fey galag *Sesaar, te mi ngi teg boppam *Almasi, maanaam buur. » ³Noonu Pilaat laaj ko : « Ndax yaa di buuru Yawut yi ? » Yeesu ne ko : « Wax nga ko. » ⁴Pilaat ne *sarxalkat yu mag ya ak mbooloo ma : « Gisuma genn tooñ ci nit kii. » ⁵Waaye ñu sax ci seeni wax

naan : « Mi ngi jógloo mbooloo mi, di jàngle ci réewu Yawut ya mépp, li dale ci Galile ba fii. »

⁶Bi Pilaat yégee baat yooyu, mu laajte ne : « Ndax nit kii Galile la dëkk ? » ⁷Bi mu yégee ne Yeesoo ngi nekk ci diiwaan bi *Erodd yilif, mu yónnee ko Erodd, mi nekkoon ci jamono jooju ci *Yerusalem.

⁸Bi Erodd gisee Yeesu, mu am mbég mu réy. Bu yàgg ba tey dafa koo béggoona gis, ndaxte déggoon na ñuy wax ci ay mbiram te yaakaaroon na ne dina ko gis mu def kéemaan. ⁹Noonu mu laaj ko ay laaj yu bare, waaye Yeesu waxul dara. ¹⁰Sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat yaa nga fa woon, di ko jiiñ bu metti. ¹¹Noonu Erodd ak ay xarekatam toroxal Yeesu, di ko ñaawal. Gannaaw loolu mu solal ko mbubb mu rafet, delloo ko Pilaat. ¹²Erodd ak Pilaat dañoo ñi bañante woon bu jékk, waaye ca bés booba doon nañu ay xarit.

¹³Pilaat daldi woo sarxalkat yu mag ya, njiit ya ak mbooloom Yawut ya ne léen : ¹⁴« Indil ngeen ma nit kii, ne ma day jàddloo yoon mbooloo mi. Léegi nag man mii laaj naa ko ci seen kanam, waaye gisuma tooñ ci moom ak li ngeen koy jiiñ lépp. ¹⁵Erodd itam gisul tooñ gu mu def, ndegam mu yónneewaat nu ko. Nit kii deful genn tooñ gu jar ñu koy rey. ¹⁶⁻¹⁷Kon nag dinaa ko dóorlu ay yar te bàyyi ko. » ¹⁸Waaye ñu bokk di yuuxu, ñoom ñépp naan : « Reyal kii te bàyyi Barabas ! »

¹⁹Dañoo tëjoon Barabas, ndaxte dafa jéema tas dëkk ba, te rey nit. ²⁰Pilaat waxaat ak mbooloo ma, ndaxte dafa béggoona bàyyi Yeesu. ²¹Waaye ñuy yuuxu naan : « Daaj ko ci bant ! Daaj ko ci bant, ba mu dee ! »

²²Pilaat ne léen ñetteel bi yoon : « Lu tax ? Gan tooñ la def ? Gisuma ci moom dara lu jar dee. Kon dinaa ko dóorlu ay yar te bàyyi ko. » ²³Waaye ñoom ñu sax ca la ñu waxoon, di gëna yuuxu naan, ñu daaj ko ci bant. Coow la yey Pilaat. ²⁴Muj gi Pilaat dogal, ñu defal léen li ñu bëgg. ²⁵Mu bàyyil léen ki ñu ko ñaanoon, kooku ñu tëjoon kaso, ndax tas réew ma ak rey nit. Waaye mu jébbal léen Yeesu ci seeni loxo.

Daaj nañu Yeesu ci bant

²⁶Bi ñuy yóbbu Yeesu, ñu jàpp ku ñuy wax Simon te mu dëkk *Siren, ku jóge ca wet, ga féete ak tool ya, sëf ko bant, ba ñuy wara daaj Yeesu, ngir mu gàddu ko, topp ci moom. ²⁷Mbooloo mu baree nga ko toppoon, te jigéen ñu baree ngi doon yuuxu,

di ko jooy. ²⁸Yeesu daldi walbatiku ca ñoom ne : « Yéen jigéeni *Yerusalem, buleen ma jooy ! Jooyleen seen bopp ak seeni doom.

²⁹Ndaxte jamono dina ñëw, ju ñu naan : “Jigéen ñi masula jur ak ñi masula nàmpal, barkeel ngeen !” ³⁰Bu keroogee,

“Nit ñi dinañu ne tund yi : ‘Daanuleen ci sunu kaw !’
te naan jànj yi : ‘Sul-leen nu !’ ”

³¹Ndaxte su ñu defee nii garab gu tooy gi, lu ñuy def garab gu wow gi ? »

³²Yóbbaaale nañu itam ñeneen, ñuy ñaari defkati lu bon, ngir rey léen. ³³Bi xarekat ya agsee ba ca bérab, ba ñuy wooye Kaaju bopp, ñu daaj fa Yeesu ca bant, daajaale ñaari defkati lu bon ya, kenn ca ndijooram, ka ca des ca càmmoñam.

³⁴Ci kaw loolu Yeesu ne : « Baay, baal léen, ndaxte xamuñu li ñuy def. » Xarekat ya tegoo ay bant yéreem, ngir séddoo ko. ³⁵Mbooloo maa nga fa taxaw di seetaan. Njiit ya di ko reetaan naan : « Musal na ñeneen ; na musal boppam, su fekke mooy *Almasi bi, ki Yàlla fal ! » ³⁶Xarekat ya it di ko ñaawal. Ñu jegesi, jox ko *bineegar te naan : ³⁷« Su fekke ne yaay buuru Yawut yi, musalal sa bopp ! »

³⁸Ñu daaj mbind, mu tiim ko naan : « Kii mooy buuru Yawut yi. »

³⁹Kenn ca defkatu lu bon ya ñu wékkoon ci bant, di ko xas, naan ko : « Xanaa du yaw yaay Almasi bi ? Musalal sa bopp te musal nu ! » ⁴⁰Waaye ka ca des yedd moroom ma, naan ko : « Xanaa ragaloo Yàlla, yaw mi ñuy mbugal ni moom ? ⁴¹Nun yelloo nanu sunu mbugal, waaye moom deful dara. » ⁴²Noonu mu ne : « Yeesu, fàttaliku ma, boo désee ci sa nguur. » ⁴³Yeesu ne ko : « Ci dëgg maa ngi la koy wax, tey jii dinga texe ak man ca jataayu Yàlla. »

Yeesu saay na

⁴⁴⁻⁴⁵Noonu digg bëccëg daldi jot, jant ba nëbbu, réew mépp daldi lëndëm kèruus lu mat ñetti waxtu. Ridob bérab bu sell ba ca kër Yàlla ga daldi xar ñaar.

⁴⁶Yeesu woote ak kàddu gu dëgër naan : « Baay, jébbal naa la sama ruu ! » Bi mu waxee loolu, mu delloo ruuwam Yàlla. ⁴⁷Bi njiitu *xare ba gisee li xewoon, mu màggal Yàlla ne : « Dëgg-dëgg nit kii ku jub la woon. »

⁴⁸Nit ña fa dajaloo woon ñépp, di seetaan li xew, ba ñu gisee loolu, ñu dellu seen kër, fëgg seen dënn, di jooy. ⁴⁹Xamey Yeesu

yépp ak jigéen, ña ko toppe woon Galile, dànd léen, di xool li xew.

Rob nañu Yeesu

⁵⁰⁻⁵¹Nit ku ñuy wax Yuusufa dem ca Pilaat. Mi ngi dëkk Arimate ca diiwaanu Yude. Yuusufaa nga bokkoon ca kureelu àttekat yi. Nit ku baax la woon te jub, te àndul woon ci li ñu dogaloon te jëf ko. Da doon séentu nguuru Yàlla. ⁵²Mu dem ca *Pilaat, laaj ko néewu Yeesu. ⁵³Gannaaw loolu mu wàcce ko ca bant ba, laxas ko ci càngaay, dugal ko cib *bàmmeel bu ñu yett ciw doj te masuñu caa def kenn. ⁵⁴Fekk bésu Waajal la woon, te *bésub noflaay baa ngi doon tàmbali. ⁵⁵Jigéen ña gungee woon Yeesu Galile, ànd ak Yuusufa, gis bàmmeel ba ak na ñu ca dence néewu Yeesu ba. ⁵⁶Noonu ñu dellu defari cuuraay ak latkoloñ ngir néew ba. Ca bésub noflaay ba ñu noppalu, ni ko yoon wi santaanee.

Yeesu Kirist dekki na

24 ¹Bés bu jëkk ca ayu-bés ga, jigéen ña jóg ca fajar, dem ca *bàmmeel ba. Ñu ngi yoroon cuuraay lu ñu defaroon. ²Bi ñu agsee, ñu fekk ñu bérañ doj, wa uboon bàmmeel ba. ³Ñu dugg ca bàmmeel ba, waaye fekkuñu fa néewu Boroom bi Yeesu. ⁴Noonu ba ñu nekkee ak seen njaaxle, am na ñaar ñu léen feeñu, sol yére yuy melax. ⁵Jigéen ña am tiitaange ju mag, daldi dëpp seen jë ci suuf. Waaye ñu ne léen : « Lu tax ngeen di seet kiy dund ci biir néew yi ? ⁶Nekkatu fi ; dekki na. Fàttalikuleen la mu leen waxoon, ba mu nekkee Galile. ⁷Nee woon na : “Fàww ñu jébbal *Doomu nit ki bàkkaarkat yi, ñu rey ko ci bant, mu dekki ca ñetteelu fan ba.” » ⁸Noonu ñu daldi fàttaliku kàdduy Yeesu ya.

⁹Bi ñu jógee bàmmeel ba, ñu dem nettaliji loolu lépp fukki ndaw ya ak benn, ak ña ca des ñépp. ¹⁰Jigéen ña ñoo doon Maryaamam Magdala, Sànn, ak Maryaama yaayu Saag. Yeneen jigéen yi léen gunge woon itam nettali loolu ndaw ya. ¹¹Waaye ñu teg wax jooju ay jeneer, ba gëmuñu jigéen ñooñu. ¹²Waaye Piyeer daldi jóg, daw, dem ca bàmmeel ba. Bi mu àggee, mu ségg, yër, gisul lu dul càngaay la. Noonu mu dëpp ñibbi, jaaxle lool ci li xew.

Yeesu feeñu na ñaari taalibe yu jëm Emayus

¹³Ca bés boobu ñaar ci taalibe yi di dem ci dëkku Emayus, te mu sore *Yerusalem ci lu mat fukki kilomet. ¹⁴Ñu waxtaane li xewoon lépp. ¹⁵Bi ñuy waxtaan ak a sottente xalaat, Yeesu

ci boppam dab léen, ànd ak ñoom, ¹⁶fekk seeni bët muuru, ba manu ko wona xàmmi. ¹⁷Yeesu ne léen : « Lan ngeen di waxtaane nii ci yoon wi ? » Noonu ñu taxaw, seen xol jeex. ¹⁸Kenn ci ñoom, ki tudd Kéleyopas ne ko : « Xanaa yaw rekk yaa ñëw Yerusalem te umple li fi xewoon bés yii ? » ¹⁹Yeesu ne léen : « Lu fi xew ? » Ñu ne ko : « Mbirum Yeesum Nasaret. Ab yonent la woon bu doon def ay jëf yu mag, di wax ay kàddu yu am doole, ci kanam nit ñi ak ca kanam Yàlla. ²⁰Waaye sunuy *sarxalkat yu mag ak sunuy njiit ñoo ko jébbal nguur gi ngir ñu àtte ko, teg ko dee, ba daaj ko ci bant. ²¹Nun nag danoo yaakaaroon ne mooy kiy nara *jot Israyil. Waaye bi loolu xewee ak léegi, tey la ñetteelu fan bi. ²²Teewul nag am na ay jigéen yu bokk ci nun yu nu jaaxal. Dañoo fajaru ca bàmmee ba, ²³waaye fekkuñu fa néewam. Ñu délsi, nettali nu ne, ay malaaka feeñu nañu léen, yégal léen ne mi ngi dund. ²⁴Ñenn ci sunu àndandoo yi dem nañu ca bàmmee ba, fekk lépp mel, na ko jigéen ña waxe woon. Waaye moom gisuñu ko. »

²⁵Noonu Yeesu ne léen : « Yéen daal, yéena ñàkk xel, te seen xol yéexa gëm li yonent yi yégle woon ! ²⁶Xanaa du *Almasi bi dafa waroona daj boobu coono te dugg ci ndamam ? » ²⁷Noonu mu tàmbalee ci yonent Yàlla *Musaa ba ci yonent yépp, tekkil léen li Mbind mi wax lépp ci ay mbiram.

²⁸Bi ñuy jub dëkk, ba ñu jëmoon nag, Yeesu def ni kuy jubal yoonam. ²⁹Waaye ñu téye ko ne ko : « Toogal fii ci nun, ndaxte jant baa ngi so, te léegi mu guddi. »

Noonu mu dugg, toog ca ñoom. ³⁰Bi ñu tàmbali di reer, Yeesu jël mburu ma, gërëm Yàlla, ba noppi damm ko, jox léen ko. ³¹Bi mu defee loolu, lépp leer ci seeni bët, ñu daldi ko xàmmi. Waaye Yeesu ne mes, gisatuñu ko. ³²Noonu ku nekk naan sa moroom : « Ndax sa xol seddul woon, bi muy wax ak nun ci yoon wi, te muy tekki Mbind mi ? »

³³Ñu daldi jóg ca saa sa, dellu Yerusalem, fekk fa fukki ndaw ya ak benn, ak yeneen taalibe. ³⁴Ñooñu ne léen : « Dëgg la, Boroom bi dekki na, te feeñu na Simoñ! » ³⁵Ñaari taalibe ya ñoom it daldi léen nettali la xewoon ca yoon wa ak ni ñu xàmmee Yeesu, bi mu dammee mburu ma.

Yeesu feeñu na ay taalibeem

³⁶Bi ñaari taalibe ya dee wax noonu, Yeesu taxaw moom ci boppam ci seen biir ne léen : « Na jàmm wàcc ci yéen. » ³⁷Ñu

daldi tiit, foog ne dañoo gis njuuma. ³⁸Waaye Yeesu ne léen : « Lu tax ngeen jaaxle, ak lu tax ngeen di xel ñaar ci seen xol ? ³⁹Xool-leen samay loxo ak samay tànk. Man mii la. Laal-leen ma te xam, njuuma amul yaram walla ay yax, ni ngeen gise, ma am ko. » ⁴⁰Bi mu léen waxee loolu, mu won léen ay loxoom ak ay tànkam. ⁴¹Waaye ba tey manuñu woona gëm ndax seen mbég ak jaaxle. Noonu Yeesu laaj léen ne : « Ndax am ngeen fii lu ñu lekk ? » ⁴²Ñu jox ko dogu jën wu ñu lakk. ⁴³Mu jël ko, lekk ci seen kanam.

⁴⁴Noonu mu ne léen : « Bi ma nekkee ak yéen, waxoon naa leen baat yii : li ñu bind lépp ci samay mbir ci yoonu *Musaa ak ci téerey yonent yi ak ci Sabóor dafa wara am. » ⁴⁵Noonu mu ubbi seen xel, ngir ñu xam li Mbind mi di wax. ⁴⁶Mu ne léen : « Fàww *Almasi bi sonn, mu dee te dekki ca ñetteelu fan ba, ni ñu ko binde, ⁴⁷te it ñuy yégle xeet yépp ci turam, dale ko ci *Yerusalem ne war nañoo tuub seeni bàkkaar, Yàlla baal léen. ⁴⁸Yéenay samay seede. ⁴⁹Te man dinaa leen yónnee li sama Baay dige. Yéen nag toogleen ci dëkk bi, ba ñu sol leen doole ji jóge ci kaw. »

Yeesu tàggu na ay taalibeem

⁵⁰Gannaaw loolu Yeesu yóbbu léen ca wetu Betani. Foofa mu yékkati ay loxoom, barkeel léen. ⁵¹Bi mu léen dee barkeel, mu tàggo ak ñoom, Yàlla yéege ko asamaan. ⁵²Taalibe ya màggal ko, daldi dellu *Yerusalem, fees ak mbég. ⁵³Foofa daawuñu jóg ca kër Yàlla ga, di gërëm Yàlla.